

בעזה"ש"ת

סֵפֶר

שִׁכְר וְעוֹנֵשׁ

חֵלֶק שְׁלִישִׁי

סֵדֶר וַיִּקְרָא

פְּרָקִים כ"ג - ל"ב

בו יבאר נחיצות למוד עניני שכר ועונש, שישים אל לבו מהענשים הגדולים אשר מענישים את האדם בעולם הזה ובעולם העליון על כל עברה ועברה, וכמה שעות מימי חייו הלכו לבטלה, ואין יכולים לשער מה שנפש הרשע תסבל בעולם הבא. וידע האדם כמה הפסיד תענוגי הגן עדן ועולמות הנצח, ויתבונן אז בשכלו האז כי יפה שעה אחת בתשובה ומעשים טובים בעולם הזה מפל חיי העולם הבא, והשכר הגדול אשר משלמים לאדם בזה ובבא על כל מצוה ומצוה ועל כל דבור ודבור של תורה, וברגע קטן יכול להפך הפל לטובה להיות מבני עליה, לזכות ל"עין לא ראתה אלקים זולתך יעשה למחפה לו". ובלמוד הזהר תמידים כסדרם יטהר נשמתו ויזכה למעלות עליונות פי'דוע מדברי האריז"ל.

יצא לאור בפעם הראשונה שנת תשס"א 5000 עותקים, ובפעם שנייה 250.000, וכעת יוצא לאור מחדש שנת תשע"א

הוצאת:

שע"י "חברה מזכי הרבים העולמי" מפעל עולמי להצלת הדת

מיסודו של הגה"צ רבי שלום יהודה גראס
כ"ק מרן אדמו"ר מהאלמין שליט"א

MIFAL HAZOHAR HOILUMI
CIO CHEVREH MAZAKEI HARABIM HOILUMI
Under The Supervision Of Rabbi Sholom Yehuda Gross
The Head Of The Rabbinical Court Of Holmin

לקנות הספרים במחיר מוטבסד:

אצל חנות הספרים של ר' פנחס ראובן הי"ו
ברחוב השומר 74 בני ברק

או אצל "מפעל הזוהר העולמי"

רחוב נחל לכיש 24/8 רמת בית שמש ארץ ישראל
טל: 054-843-6784 / פקס: 02-995-1300

Cong. Of Holmin, Nachal Lachish 24/8

Ramat Beth Shemesh 99093, Israel

Tel: 054-843-6784 / fax: 02-995-1300

[hazohar.com@gmail.com](mailto: hazohar.com@gmail.com)

מצוה גדולה לזכות את הרבים

ולפרסם ספרי זוהר הימים

בבתי כנסיות, בתי מדרשות, בנספחים, לכל החברים ויודיים.

ולכל אחד ואחד מישראל, לקרב האנאלה שלימה בב"א

וכל המזכה את הרבים וזוכה לבנים צדיקים

ולכל ההבטחות הרשב"י זיע"א

"דע שהלומדים זזה"ק בחול שעה אחת, מקבלים שכר כמו שנה שלימה.
בשמחה, כמו אלף שנה, ובצער, כמו מאה אלף שנה. בשבת, כמו אלף שנה
תורה, בשמחה, כמו מליון שנה, ובצער, כמו מאה מליון שנה תורה". (פסא
מלה, הרי"ח הטוב, אורחות צדיקים, אבדר"ג).

אמונה בשכר ועניש

בראשית כאן רמוז גמול. צריך לידיע האדם ולתקע אמונה שלמה בלבו,
שהקדוש ברוך הוא מעניש את הרשעים, ומשלים שכר טוב לצדיקים, וזה
רמוז כאן ביום ראשון במה שכתבנו לעיל, דאמר רבי אבהו, "והארץ היתה
תהו", אלה מעשיהם של רשעים, ויאמר אלהים יהי אור", אלה מעשיהם
של צדיקים (בראשית ובה ב), וכן רמוז נמי עניש ושכר דבאמרו "תהו" אלה
מעשיהם של רשעים, מה נאמר שם "וחשך על פני תהום", זהו ענישם של
רשעים. "ורשעים בחשך ידמו" (שמואל א, ב ט). והצדיקים מה נאמר בהם
"יהי אור", דמנוחתם תהיה כבוד, ואורה ושמחה. ובעל תשובה צריך לידיע
באמונה שלמה, שיש עניש ושכר, ובזה יבוא לסור מדרך רע ויעשה טוב.
(גנזי המקלף עמוד סד; אוצרות התורה לאביר יעקב ז"ע)

הרשות נתונה לכל מי שברצונו להדפיס קטעים מספר זה או כל הספר בכל לשון
שהוא בכל מדינה ומדינה, כדי להרבות תורה ויראת שמים בעולם ולעורר לבות
אחינו בני ישראל לתשובה שלימה.

ספר שְׂכַר וְעוֹנֶשׁ

המבאר עניני שְׂכַר וְעוֹנֶשׁ, שהוא אחד מהיסודות הגדולים בקדושת
ישראל וטהרתו (חפץ חיים "צפית לישועה")

בו יבארו עניני יראת שמים והתעוררות, ותקוני התשובה ומצות
התוכחה וכן גודל הפגם המגיע לנפש וגוף האדם מחמת אי ידיעת
עניני יראת שמים ויראת הענש, ומבאר הגר"א במשלי (י"ב, י"ד),
גודל הזכות שיש למזכה הרבים ומוכיח את חברו, ואם שמע,
מקבל שכר על כל מה שיעשה לדורות, וגם אם לא שמע, אז מקבל
כל חלקו הטוב, וזה שלא שמע לוקח ממנו את חלק הגיהנום שלו.
(וכו כתב ה"אזהב ישראל" בפרשת קרח, עין שם, ומקורו בספר שער הגלגולים
הקדמה כ' דף כ' עמוד א' ד"ה והנה לספה זו). ובזהר (פרשת תרומה קכ"ט ע"א)
אמרו, שצריך האדם למרדף בתר חייביא ולמזפה להו כמאן דרדף
בתר חפיו, עכ"ל.

כל זה מלקט מדברי חז"ל בש"ס בבלי ירושלמי ומדרשים, זהר
הקדוש ותקונים [על פי פרוש הסלם] וספרי הראשונים, ומספרי
מוסר מגדולי האחרונים זי"ע, ודבריהם הקדושים חוצבים מלהבות
אש, מלהיבים נפש האדם לעבודת הבורא. דברים העומדים ברומו
של עולם ובני אדם מזלזלים בהם ואפילו הלומדים והיראים,
מחמת חסרון ידיעה. ועל ידי ספר זה יהיה יד הכל ממשמשין בהו
ויזכרו ללמוד וללמד לשמור ולעשות ולקיים.

והוא אוצר נפלא אשר בו ימצאו רבנים, מגידי שיעור וראשי
ישיבות, מלמדים ומחנכים וכל איש ישראל, את הדרך אשר ילכו
בה ואת המעשה אשר יעשו.

והלומד בספר זה בלתי ספק יקבל תועלת גדולה ונפלאה
והתעוררות עליונה להתאמץ ולהתחזק לקיים מצות הבורא יתברך
שמו.

ספר שכר ועונש

בו יבואר גודל ענין הלימוד של עניני שכר ועונש, והעונשים הגדולים אשר מענישים את האדם בעולם הזה ובעולם העליון על כל עבירה ועבירה.

גם יבוארו בו עניני יראת שמים והתעוררות, וגודל הפגם המגיע לנפש וגוף האדם הנכשל באי ידיעת עניני יראת שמים ויראת העונש חס ושלום, ואופן ותיקוני התשובה, כמבואר בזוהר הקדוש שאילו היו יודעים בני העולם גודל השכר להחזיר חבירו למוטב, היו רודפים אחריו תמיד כמו שרודף אחרי כסף וזהב (זוה"ק תרומה).

כל זה מלוקט מדברי חז"ל בש"ס בבלי ירושלמי ומדרשים, זוהר הקדוש תיקונים וספרי הראשונים, ומספרי מוסר מגדולי האחרונים זלה"ה, ודבריהם הקדושים חוצבים להבות אש, מלהיבים נפש האדם לעבודת הבורא. דברים העומדים ברומו של עולם ובני אדם מזלזלים בהם, ואפילו הלומדים והיראים מחמת חסרון ידיעה. ועל ידי ספר זה יהי יד הכל ממשמשין בהן ויזכרו לשמור ולקיים.

בו ימצאו רבנים, מגידי שיעור וראשי ישיבות, מלמדים ומחנכים את הדרך אשר ילכו בה ואת המעשה אשר יעשו. גם כל בני אדם ימצאו בו הדרכה נפלאה איך להדריך את ביתם לתורה ויראת שמים.

המעין בספר זה בלתי ספק יקבל תועלת גדולה ונפלאה בהתעוררות בלי גבול להתאמץ ולהתחזק לקיים מצוות הבורא יתברך שמו על ידי שידע כל עניני שכר ועונש.

בעזרת השם יתברך

פתח דבר

א. הצדיק אינו נותן שינה לעיניו ביום ובלילה עד שמוכיח הרשעים ומביאם שישובו בתשובה.

(זוהר הקדוש, חלק א, כ:)

ב. אילו היו יודעים בני העולם גדול השכר להחזיר חברו למוטב היו רודפים אחריו תמיד כמו שרודף אחרי כסף וזהב.

(זוהר הקדוש פרשת תרומה קכח, ב - קכט, א)

ג. מצוה שאתה רואה שבני אדם נוהגים בה קלות ראש ומעט המה שמקיימין אותה, הנה מצוה זו

בדאי ממתנת ומצפה עד כי יבחר בה איש כשר

וישר להזהר בה, ולעורר רבים על מצוה זו לקיימה

באהבה לכבוד קוב"ה וכו'.

(זוהר הקדוש פרשת תרומה, קב הישד פרק ס"ד)

ד. כל מצוה שאין לה דורש ואין מי שיבקש אותה

תדרשנה לפי שהיא כמת מצוה, ומצוה שאין לה

רודפים רדוף אחרי לעשותה, שהמצוה מקטרגת

ואומרת כמה גרועה אנכי שנתעלמתי מכל וכו'.

(ספר חסידים אות ק"ה)

אודה את השם בכל לבב בתוך רבים אהללנו, שזיכנו עד הלום לבוא ולהדפיס ספר "שכר ועונש" חלק שלישי על סדר ויקרא וברוך השם שהספרים הראשונים נתפשטו בישראל והשרישו שרשים ופעלו התעוררות רבה בעיני **שכר ועונש** בכל תפוצות ישראל. והספרים נתקבלו ברוך השם בהערצה וישראל קדושים הם שהדפיסו כבר במהדורות חדשות כמו שכתבנו בספרים הקודמים שמצוה לכל אחד להדפיס הספרים האלו ולחלקם בחינם לאלפים מאחינו בני ישראל. וברוך השם שהדברים עשו רושם בלבבות בני ישראל, כי עיקר יסוד וקדושת ישראל הוא עניני שכר ועונש, כמו שהבאנו כבר לעיל בפרשת בראשית מספר הקדוש קב הישר (פרק ה') וזה לשונו: ואהבת לרעך כמוך (דברים ו, ה), אמרו רבותינו זכרונם לברכה (תורת כהנים, פרשת קדושים, ד') זה הוא הפסוק, שהוא כלל גדול שבתורה. ואין לך אהבה יותר,

כשרואה האדם דבר מגונה באחיו ישראל, שעושה איזה חטא ועוון, שצריך להוכיחו¹ על זה, כי נשמתן של ישראל הן קשורין ודבוקין זה בזה. אבל הכלל הוא, שצריך האדם מי שהוא יודע ההרפתקאות והסיבות והעונשים² שבאים לנשמת האדם אחר יציאת הנשמה מהגוף, צריך להודיע לחבירו³, אולי על ידו יזכה חבירו גם כן ויעזוב דרכו הרשעה "ושב ורפא לו" (ישעיה ו, ט), עד כאן לשונו.

ומה נוראים הם דברי הספר חסידים (אות קני"ג) שכתב: מכאן שכל שנענש חבירו והוא אינו מזהירו לומר אל תעשה הרי כל העונש שמקבל מעלין על זה כאילו הרגו, לפי שהיה לו להזהירו ולא הזהירו.

וכאמור שהאמונה בשכר ועונש הוא יסוד התורה וקיום האמונה אהבת הבורא ודביקות האלוקית, על כן אנו מבקשים מאחינו בני ישראל שתקבלו ספר זה בסבר פנים יפות וללמוד בזה. ואם תאמרו מי הוא זה ואיזה הוא שאלמוד בספרו, אך דעו נא רבותי שספר זה אינו כמו שאר הספרים

(א) ואין לך אהבה יותר... שצריך להוכיחו על זה. ובזה מתבאר בטוב טעם דבריהם ז"ל, שואהבת לרעך כמוך הוא כלל גדול בתורה, כי האהבה הגדולה ביותר לחבירו הוא להוכיחו כשרואה בו איזה חטא, ולקרבו לעבודת השם לקיים המצוות שבתורה.

(ב) והסיבות והעונשים שבאים לנשמת האדם אחר יציאת הנשמה מהגוף, אם לא השלימה ותיקנה בעולם כראוי וכנכון. (יסוד יוסף, מאורי האש).

(ג) אבל הכלל הוא... צריך להודיע לחבירו. כלומר, שלא יסתפק להוכיחו סתם, שאינו נוהג עצמו כשורה, אלא יודיע לו גם כן העונש על החטא שהוא נכשל בו, כי אולי על ידי זה יעזוב דרכו הרשעה ויזהר ביותר מלהכשל במ עו. (מאורי האש, לפי ביאור אשכנז).

שהמחבר מחדש דבר משלו, וכמובן לכל בר דעת שעבודה כזו לעשות חיבור שלם של ליקוטים ובפרט בעניינים אלו הוא דבר קשה למאוד, וצריך לימשך זמן זמנים טובא, שספר הזה הוא קובץ גדול מדברי הפוסקים ש"ס זוהר וספרי האר"י ז"ל וספרי הבעל שם טוב ותלמידיו ז"ע, ושאר ספרים של רבותינו הקדושים, ובררנו וסידרנו הספר שיהיה כשולחן ערוך, מוכן לכל אחד, ולא יצטרך לחפש בחורין ובסדקין שעות שלימות ולבסוף לא ימצא מבוקשו, שכל דבריהם קדושים וממילא לא עלי תלוונתיכם. ואני מבקש מכל אחד מישראל שתקבלו ברכה זו לתוך ביתכם ותהיו לי לעזר ולהועיל.

ואסיים: רבונו של עולם יהי רצון שתתן לנו כח וחוזק ואון ועוז ותעצמות ואומץ להתחיל ולגמור לכתוב מה שעוררתי לחבר חיבור על כל עניינים של שכר ועונש ויראת שמים וענייני זכות הרבים שהוא יסוד האמונה ועמוד העבודה, ולא יקרה לנו שום מכשול ונזק ופחד וצער ודאגה ויגון ומניעה ועיכוב ובלבול ועצלות ומחשבה זרה בעולם, ותשפיע עלינו שפע השכל וחכמה בינה ודעת ותבונה וזכרון והדריכני באמיתך, ודרך שקר הסר ממני ותורתך חנני, ונזכה ללמוד וללמד לזרעינו ולזרע זרעינו לשמור ולעשות ולקיים את כל דברי תלמוד תורתך באהבה והאר עינינו בתורתך ודבק לבנו במצותיך ויחד לבבנו לאהבה וליראה את שמך, ולא נבוש ולא נכלם ולא נכשל לעולם ועד.

וטרם אכלה לדבר הנני קובע ברכה לכבוד ידידי הרבני הנגיד המופלג, נדיב ושוע מוכתר בנימוסין מוהר"ר... נ"י שתרגם הספר מענגליש ללשון פרענטש ולכבוד ידידי הרבני הנגיד המופלג וכו', שעזר לסדרו בהקאמפיוטער ולהכיניו לדפוס ולכל אלה שעוזרים לנו להפיץ תורה ויראת שמים בעולם.

ויהי נועם השם עליהם להתברך בכל מיילי דמיטב, ובשיבה טובה, אתה השם לעולם תשמרם, ברכם שמרם טהרם, שיזכו לראות מיוצאי חלציהם רב תענוג ונחת דקדושה, עד אשר נזכה בקרוב לשמוע קול מבשר ואומר בביאת גואל צדק במהרה בימינו אמן.

יתן השם שימצא ספר זה חן ושכל טוב בעיני ציבור היראים את דבר השם שאליו הספר מופנה בעיקר, וששבבילו כל מאמץ כדאי ומשתלם, ויאירו דברי הספר את עיניהם של ישראל בכל מקום שהם לדבוק ולילך בדרכי הצדיקים המובאים בהספר לזכות וליאור באור פני מלך חיים, וזכותם של הצדיקים הנזכרים לעיל יגינו עלינו ועל כל בני ביתנו, להשלים משאלין דלבאי ולבא דכל עם ישראל לטב ולחיון ולשלם אמן כן יהי רצון.

החיבור הנוכחי מטרתו להקל מעול הציבור לדפדף בספרי הפוסקים לידע דינים היותר נחוצים ורגילים בנושאי שכר ועונש, ועניני יראת שמים ואהבת ה' יתברך, אשר בלעדן אי אפשר לקיים מצוות אפילו כיהודי פשוט, כאשר עיני כל תחזנה מישרים.

יהי רצון שיערה השם עלינו רוח טהרה ונזכה לטהר לבבנו לעבוד ליוצרנו בכל כוחנו ובכל נפשנו ובכל מאודנו עד שישלח לנו משיחנו ויקבץ נדחנו במהרה בימינו אמן.

וזאת למודעי שהספר הזה מותר ומצוה לכל אחד להדפיס כמה שרוצה באיזה לשון שרוצה, וכל המזכה את הרבים זכותו עומדת לעד וזוכה לבנים צדיקים.

וטרם אכלה לדבר הנני קובע ברכה לכבוד ידידי הרבני הנגיד המופלג האברך כמדרשו מו"מ בתורה ויראת שמים ומוכתר במדות טובות וישרות וכו' מוהר"ר... נ"י אשר נתן יד מסייעת עידוד ואימוץ להוצאת הספר הזה, יהי שכרו

כפול ומבורך בכל מיילי דמיטב ומן שמיא יושפע לו ולכל משפחתו שפע ברכה והצלחה וכן לבניהם, יפרחו ויגדלו בנחת ובשלוה, ועוד יזכו לעוד, דשנים ורעננים יהיו, אמן.

זו תורה וזו שכרה, אלקי אברהם בעזרו, כי מתוך שמחת הלב זכה להוציא לאור הספרים הקדושים האלה שרבים מחכים לו, צדקת תמים תישר דרכו, זכותם של התנא האלוקי רבי שמעון בר יוחאי והאר"י הקדוש וכל בעלי המחברים הקדושים המובאים בספר הזה זי"ע, וזכות כל הלומדים שיעיינו בספר הזה (ובחלקים הבאים בעזרת השם יתברך על הסדרים במדבר דברים) וישובו בתשובה שלימה, יגינו עליו ועל כל משפחתו להמשיך פעליו בקודש, ובשבתו בבית השם כל הימים, מתוך ברכת בכל מכל כל, ולשבוע נחת עולמים מיוצאי חלציו, ואך טוב וחסד ישכנו באהלו, עד כי יבוא שילה במהרה בימינו אמן.

ויהי נועם השם עליהם להתברך בכל מיילי דמיטב, ובשיבה טובה, אתה השם לעולם תשמרם, ברכם שמרם טהרם, ובגודל כוח זכות הרבים שזוכים על ידי זה לבנים צדיקים תלוי בהם, שיזכו לראות מיוצאי חלציהם רב תענוג ונחת דקדושה, עד אשר נזכה בקרוב לשמוע קול מבשר ואומר בביאת גואל צדק במהרה בימינו אמן.

ג' סיון שנת "שתבנה בית מקדשנו ותפארתנו" לפ"ק

המוציא לאור

הקדמה

הספרים האלו של "שכר ועונש" נדפס לתכלית אשר ראיתי כתוב בספר הישר לרבינו תם^א זכרונו לברכה וזה לשונו: "וצריך לקנא לעובדי עבודה זרה המענים נפשותם והולכים באפסי ארץ ויוציאו ממונם בהבל וריק, ואם הפתאים והשוטים עובדי עבודה זרה עושים כן על אחת כמה וכמה העובד לאדון העולם צריך לעשות כפל כפליים, עכ"ל.

ולפי זה כמה אנו צריכין לקנא לכת הנקרא "מיסיאנעריין", אשר כמה ממון מפזרים ושולחין שלוחין בכל העולם ושולחים מיליוני ספרים לעיתים קרובות בדואר (פאסט) ומחלקים ספריהם חנם כדי להרבות כבודו של שקר, על אחת כמה וכמה שאנו צריכין לחשוב מחשבות ולעשות להרבות כבודו יתברך שמו ולהחזיק האמונה השלימה בלב האדם. כמו כן אנו צריכים לעשות בכפלי כפלים להשם יתברך כמו שכתב רבינו תם זכרונו לברכה וליתן הספרים האלו בכל בית בישראל לאנשים ולנשים לבחורים ולבתולות אשר כל אחד ואחד^ב יבוא לידיע ולהכיר האמת בעניני שכר ועונש, ועל ידי זה יבואו לקיים שאר מצוות התורה, ובזכות זה ישלח הקדוש ברוך הוא שפע וברכה והצלחה וכל טוב אמן.

(א) שער ד' משער העבודה.

(ב) ראה יחזקאל-ל' (לג, כד), "אחד הי' אברהם", ועיין סה"מ (תרכ"ז עמוד ס"ב), "אחד ואין כיוצא בו", לפי ש"היה" תמיד בבחינת עליות המדרגות, בלא בחינת ירידה כלל". וכל זה היה על ידי שהמשיך "השם אחד" בארץ על ידי שפעל הכרה אלוקית גם בבריות עצמם, ועיין שבת מוסר פרק נ"ב באריכות.

הספרים האלו נחלקים בחינם, ורק צריך לידע שכל מצוה שבאה לאדם בדמים הוא חשובה לפני המקום ברוך הוא יותר ויותר, וכמו שכתוב בזוהר הקדוש "באגר שלים". לכן מי שרוצה באמת להרבות כבודו יתברך שמו יעזור לאחינו בני ישראל שידפיסו הספרים האלו ויפיצו אותם בכל העולם עד שלא ישאר אחד בעולם אשר לא יהיה לו אלו הספרים.

וצריכים אנו ליקח מוסר גדול מהנהגות המדינה אשר מי שרוצה לחפש אחר איזה חדשות נאות ליפות המדינה ולגרום תענוג למלך ואנשי המדינה נותנים לזה כל הצטרפות שלו בכדי שלא תהא לו שום מניעה ויהא מוחו צלול וז"ך לחשוב מחשבות טהורות ולעשות. מכל שכן אם יש אחד שרוצה מאד להמציא תענוג ולתת נחת רוח לבורא כל העולמים יתברך שמו וגם לגרום טובות וישועות לישראל בזה ובבא, על אחת כמה וכמה שצריכים אנו לסעדו ולתומכו בכל מה דאפשר שלא יהא לו שום מניעה ועיכוב, וגם נקח לנו ראיה גדולה מאד מן כת שנקראים "מיסיאנערין" שמפזרין מאות מיליוני דולארים בכדי להרבות כבוד לשקר ולסטרא אחרא רחמנא יצילנו, ומדפיסים הספרים שלהם למאות מליוני טופסים ושולחים ספריהם בחינם על הבי דואר (פאסט). וכל זאת אי אפשר בלא ממון הרבה ורכוש גדול בלא שיעור, ושמחה גדולה יש להם אם תופסים אפילו אחד מישראל לאמונה שלהם חס ושלום.

על כן כמה בושה היתה צריכה להיות לנו אם לא נעשה כמו כן להרים הכבוד של התורה הקדושה, ולקרב את ישראל לאבינו שבשמים, וללמוד לתועים בינה ודעת, וגם הטובים שבינינו לחזק לבותם לאמונה של אמת ויותר שלא תהא האמונה רפה בידם כמנהג אבותינו בידינו.

אילו היו בני אדם יודעים כמה גדול שכרו של מזכה הרבים היו רודפים אחריו כמו שרודף אחרי כסף וזהב

יהא אדם זהיר לראות תמיד לרדוף אחר חבירו להחזירו למוטב, כמו שכתוב בזוהר (תרומה קכח, ב - קכט, א), דאלמלא הוּו ידעי עלמא כמה שכרו גדול, היו רודפים אחריו תמיד כמי שרודף אחר כסף וזהב. ובפרט בעבירה המפורסמת בין המון העם, בעונותינו הרבים, בעבירות המפרסמות בתורה, הירא והחרד לדבר השם לקנאות קנאת השם צבאות, לפקח על אותם אנשים להדריכם בדרך ישרה, וגם להודיעם עונש העבירה כמה ענשו גדול מאד - אולי ואולי יתנו מקום לדבר להרהר תשובה בלבם ולסור מדרכם הרעה. והחי יתן אל לבו (קהלת ז, ב): הלא סוף האדם למות (ברכות יז, א), ומי יודע מה ילד יום (עי"פ משלי כז, א), והכל לפי החשבון (אבות ד, כב). גם רוב המוני העם מניחים תפילין על המצח ולא על המח, וצריך אזהרה גדולה על זה, ולא יזידון עוד. עכ"ל (שבט מוסר פרק כ).

על כן אחינו בני ישראל חושו נא לעזור להרים כבודו של הקדוש ברוך הוא (כי היא מצוה עוברת ואי אפשר לעשות על ידי אחרים) ואל תחוסו על כליכם ועל ממונכם ועל כבודכם נגד כבודו יתברך לעשות ולהרבות טובות לישראל

ג) ובשלחן ערוך הרב (ח"ג סעיף ג'), וזה לשונו: מצוה שאי אפשר לעשות על ידי אחרים צריך להפסיק מלימודו ויעשה המצוה.

היה לפניו עשיית מצוה ותלמוד תורה אם אפשר למצוה להעשות (מ"ק דף ט"ו) על ידי אחרים לא יפסיק תלמודו ואפילו עוסק בקדשים וטהרות שאין נוהגים עכשיו במעשה מכל מקום מצוות עשה של תלמוד תורה מצד עצמה היא גם כן גדולה משאר מצוות רק שאינה שקולה כנגד כל המצוות כולן, אלא משום שהתלמוד מביא לידי מעשה כולן שבלעדו אי אפשר לקיימן כהלכתן, ואם אי אפשר למצוה להעשות על ידי אחרים כגון

להיות מעשה לצדקה במקום שדבריו נשמעים יותר מדברי אחרים או שאין עשיית אחרים מספקת למצוה זו כגון להוצאת המת שאין לו מלווים לפי כבודו כשיעור שיתבאר במקומו יפסיק תלמודו ויעשה המצוה ויחזור לתלמודו ואין צריך לומר למצוות שהן חובה מדברי סופרים כמו תפלה וכיוצא בה שחייב להפסיק תלמודו כדי לקיימן כהלכתן בכל תנאיהן ודקדוקיהן ודקדוקי סופרים בתכלית השלימות כי זה כל האדם כמו שאמרו חכמים (ברכות יז) תכלית חכמה תשובה ומעשים טובים, ואם אינו עושה כן נמצא שלמד שלא לעשות ונוח לו (ירושלמי פ"ק דברכות ובבלי ספ"ב דברכות) שנהפכה שלייתו על פניו ולא יצא לאויר העולם. ולא אמרו חכמים לעולם יעסוק אדם בתורה ובמצוות אפילו שלא לשמה (רא"ש פ"ד דפסחים ותוס' סוטה דף כ"ב) אלא כשמקיים המצוות שלומד בתורה רק שאינו לומד ומקיים לשם שמים אלא מיראת העונש בעולם הבא או אפילו בעולם הזה או מאהבת השכר לקבל פרס בעולם הבא או אפילו בעולם הזה עושר וכבוד של משמאילים בה הנותן מן השמים או אפילו ליקח מעצמו כבוד וגדולה שיקראוהו רבי ויהי ראש ישיבה, אבל אם אינו מקיים מה שלומד נקרא רשע ועליו אמר הכתוב ולרשע אמר אלקים מה לך לספר חוקי וגו' וכל תלמיד חכם המזלזל במצוות ואין בו יראת שמים (רא"ש בתשובה) הרי הוא כקל שבצבור וגרוע מעם הארץ (תוס' סוטה כ"ב) שזדונות נעשים להם כשגגות ולזה נעשים שגגות כזדונות ועליו אמרו חכמים לא זכה נעשית תורתו לו סם המות, ויש אומרים (מנורת המאור וכ"ד הרמב"ם במ"ש לפיכך וכו' ודו"ק) שאף על פי כן לעולם יעסוק אדם בתורה כי מתוך שלא לשמה יוכל (ממדרש רבה וכ"ה בהדיא בירושלמי פ"ק דחגיגה ע"ש) לבא לידי לשמה ללמוד על מנת לשמור ולעשות (מדרש רבה איכה) שהמאור שבה מחזירו למוטב. וכך אמרו חכמי הקבלה שכל התורה ומצוות שאדם עושה בעודו רשע אף שמוסיף כח בקליפות לפי שעה מכל מקום כשיחזור אחר כך בתשובה בגלגול זה או בגלגול אחר כמו שכתוב כי לא ידח ממנו נידח אזי מוציא מהקליפה כל התורה והמצוות וחוזרים לקדושה בחזרתו ולפיכך אין לו למנוע עצמו מלעסוק לעולם.

עוד שם בסעיף ד': (ב"י א"ח סימן ע' תוס' במגילה ד"ג ע"ב) אפילו תלמוד תורה של רבים נדחה מפני מצוה שאי אפשר לעשותה על ידי אחרים כמו שאמרו (כתובות י"ז) על ר"י ב"ר אלעאי (ירושלמי חגיגה פ"ק) כשהיה מלמד לתלמידיו וראה את המת או את הכלה הי' מפסיק מתלמודו ללוות המת ולהכניס הכלה לחופה וכו'. וי"א (רא"ש פ"ב דברכות ובי" שם) שאם הוא בענין שאם יפסיק ויבטל לימודו לרבים עכשיו לא יוכלו להתאסף עוד ללמוד להם אחר שיקיימו המצוה אין לו להפסיק אפילו למצוה של תורה ולפיכך במקום שהרב דורש בשבת (מ"א סימן ר"ץ) במנחה ואירע אונס שנתאחר מלדרוש לא יניח מלדרוש וכן לא יפסיק באמצע מפני קיום סעודה שלישית והוא שדורש ומורה לעם את הדרך אשר ילכו בה ואת המעשה אשר יעשון ולהכניס בלבם יראת שמים ולא כמו שנוהגים עכשיו. ויש חולקים (א"ר שם) על זה ואומרים שבכל ענין אין תלמוד תורה אפילו של רבים דוחה שום מצוה שאי אפשר לעשותה על ידי אחרים ואפילו היא של מצוה קלה של דבריהם (כמ"ש בהל' מגילה ע"ש בלח"מ) מאחר שתכלית חכמה הם מעשים טובים והתלמוד הוא גדול מפני שמביא לידי מעשה. וכן עיקר. אלא אם כן הדורש הוא אדם גדול שמחזיר העם בתשובה בתוכחתו לעזוב דרך רשע ולשוב עדתו לעבדו באמת שזה שקול כנגד מצות ידיעת התורה שנדחית מפניה אפילו מצוות פריה ורביה כמו שכתוב למעלה, וכל שכן מפני התשובה כי התשובה קודמת לידיעת התורה כי יראת חטאו צריכה להיות קודמת לחכמתו ואם אין יראה אין חכמה, אבל אם הדורש לא הגיע למדה זו צריך להפסיק כדי להתחיל סעודה שלישית קודם שקיעת החמה וכן צריכים הרבים להפסיק לימודם למצות תפלה אם השעה עוברת אף על פי שתפלה מדברי סופרים הואיל וכולם חייבים בה מאחר שאין תורתם אמונתם (בכמה דפוסים: אומנותם) כרשב"י וחביריו.

עוד שם בסעיף ה': ואפילו רשב"י וחביריו לא אמרו עליהם שלא היו מפסיקין מלימודם לתפלה אלא לתפלת י"ח שהיא בקשת רחמים ותחנונים (גמרא שבת י' לפירוש הרי"ף והרא"ש) לחיי שעה והתורה היא חיי עולם אבל מפסיקין היו (רמב"ם הלכות קריאת שמע פרק ב) לברכות קריאת שמע שחרית וערבית אף על פי שהן

קדושים לקרבם לאבינו שבשמים להחזירים בתשובה¹ לחזק לבם באמונה שלימה על ידי ספרים של שכר ועונש, ומי שביכלתו לעזור בכח גדול לתכלית זה ולהדפיס הספר הזה בכל הלשוונות ולהפיצם בכל מקום בעולם, דעל ידי זה יחזיר את ישראל בכל העולם למוטב וכמו שכתוב בספר הקדוש שבט מוסר פרק כ' וזה לשונו: ואם יהי נזהר בכל הנזכר לעיל אז אשרי לו בעולם הזה ובעולם הבא. אבל הקדוש ברוך רוצה הרצון של אמת, ומי שאין לו יכולת והוא מתאמץ לעזור קצת על כל פנים במה שאפשר בודאי ישיג כבוד וגדולה מן הקדוש ברוך הוא שרוצה ואוהב מנחת עני ולפום צערא אגרא.

מדברי סופרים וכן לשאר מצוות מדברי סופרים שאם אינו מפסיק נמצא שלמד שלא על מנת לעשות כמו שכתוב למעלה ואפילו בתפלת י"ח אמרו (בריייתא ברכות ל"ב) שחסידיהם הראשונים היו שוהין שעה אחת שלימה בכל תפלת י"ח משלש תפלות (מג' תפלות) שבכל יום ושעה אחת שלימה קודם כל תפלה ושעה א' שלימה אחר כל תפלה ונמצא שוהין ט' שעות ביום (ספר חרדים ושל"ה סי' מ' תעניות) ולא היו חוששין לביטול תורה אף שתלמוד תורה כנגד כולם מפני שהיו מקשרים דעתם לאדון הכל ב"ה ביראה ואהבה עזה ודביקות אמיתית (טא"ח סימן צ"ח) עד שהיו מגיעים להתפשטות הגשמיות ומצוות (ספר חרדים ושל"ה שם) הדביקות האמיתית ביראה ואהבה היא גדולה ממצוות ת"ת וקודמת אליה כמ"ש ראשית חכמה יראת השם. עכ"ל.

(ד) במסכת סנהדרין דף צו: וזה לשונה: ואמר רבי חייא בר אבא אמר רבי יוחנן, כל הנביאים לא נתנבאו אלא לבעלי תשובה, אבל צדיקים גמורים עין לא ראתה אלקים זולתך. ופליגא דרבי אבהו, דאמר רבי אבהו אמר רב מקום שבעלי תשובה עומדין שם צדיקים אינן עומדין שם, שנאמר שלום שלום לרחוק ולקרוב, ברישא רחוק והדר קרוב, מאי רחוק רחוק דמעיקרא, ומאי קרוב קרוב דמעיקרא ודהשתא. ורבי יוחנן אמר לרחוק שהוא רחוק מעבירה, קרוב שהוא קרוב מעבירה ונתרחק ממנה.

העצה הנכונה לרפאות האילן שיתן פירות טובים

ויש להמשיל הדור הזה לאילן נאה וגדול וענפיו והעלים שלו מרובים ויפים מאד, אבל בא העת אשר התחילו קצת העלים ליפול מן האילן וגם ראשי הענפים התחילו להתייבש, ומי שאין לו דעת לא איכפת ליה באומרו מה בכך שנופלים קצת מן העלים כי יש הרבה. וגם יש בני דעת שמרגישים בדבר, ודואגים על העלים שנופלים שמתיראים שיהיה פוחת והולך, שהיום נופלים קצת מן העלים ומחר קצת עד שנשאר האילן ריק, ועושים פעולות וסגולות לרפאות האילן, וזורקים על האילן מים במקום שנופלים העלים ובמקום שמתבישים ראשי הענפים, אבל גם זאת הפעולה בלא דעת הוא, כי השכל מחייב שבא הלקותא להאילן מהשורש של האילן שבודאי נדבקה איזו תולעת לשורשו של האילן וזו התולעת נושכת השרשים ומפסידתם, ומשם מגיע תחלה, ונראה החסרון וההפסד בהעלים שנופלים קצת, ואחר כך מתייבשים קצת ראשי הענפים הרכים, אבל הסוף יבוא אשר כל האילן תיפול על פניו אם לא ימהרו לרפאות השורש מן האילן, אבל לא לזרוק רפואות על הענפים היבשים כי לא יועיל כלום, אלא צריך לחפש אחר הלקותא שבשורש ולהשריש אחר התולעת להסיר אותה מן השורש, ואחר כך יכולין להתרפאות הענפים והאילן לעשות פירות טובים, ובלא זה הכל בחנם הוא.

מי שיש לו אמונה בהקדוש ברוך הוא מתיירא מהעונש

כן הוא בעבודות שלנו שהרבה אומרים מה בכך שאינם עושים ומשגיחים על כל המצוות אבל על כל פנים עושים הרבה מצוות. וגם יש שאומרים תוכחה גם על כל מצוות שרואים אשר אין משגיחים עליהן לעשות אותן והעובר עליהן ציית למוכיח ועושה המצוה כרצון המוכיח מפני הבושה, אבל רק לפי שעה עושה הטוב והמצוה מפני שיש לו בושה מן המוכיח, אבל במקום שלא יאמרו לו תוכחה או במקום שאין

בני אדם רואים אותו מיד עושה כהרגלו, כי אמונה אין לו להתייירא מן העונש, ובר דעת צריך לדעת ולהבין ולירד לסוף דעתו של אדם, מפני מה עובר על זאת המצוה מפני שיש לו חסרון כיס הרבה, ואפשר יכול להיות שמאמין בשכר ועונש, ורק הנסיון של ממון מעכב אותו שיש לו יצר גדול לממון. או יכול להיות שנפלה בלבו תאוה גדולה ולא יכול לכבוש תאוותו, וזה האדם אפשר יש לו אמונה, ואז בודאי יבוש ויתחרט ויעשה תשובה של אמת.

צריך לשרש אחר התולעת שבלב לחזק אמונתו בלב

אבל מי שעובר על המצוות אפילו רק דרבנן לא מפני שאין יכול לכבוש תאוותו, ולא מפני שיש לו חסרון ממון בדבר, בודאי זאת בא רק מן החסרון האמונה והכפירה רחמנא ליצלן, וזאת הוא התולעת שבלב האדם, וחכם צריך לדעת מה שיהיה בסופו, ואיזהו חכם הרואה את הנולד, ובודאי צריך לשרש אחר התולעת שבלב לחזק אמונתו בלב שבודאי נזרקה בלבו ספיקות באמונה רחמנא ליצלן. ומי שאוהב באמת לישראל, צריך לדבר בשכל על לב האדם הזה ולהבינו ולברר לו דרכי האמונה בהקדוש ברוך הוא ובתורתו הקדושה ולהשריש בלב האדם האמונה על שכר ועונש⁷ ולהגיע

(ה) מעשה נורא איך שבעל המנחת חינוך החזיר אחד בתשובה. ובספר "אלף כתב" (אות תלח) וזה לשונו: איש א' ממדינת פולין ממרחקים בא לחדר שישבו שם בי דינא רבתי דהגה"ק מנחת חינוך ז"ל, ושאל אם יכול ליכנס לקבל פני הגה"ק ז"ל, ואמרו שיוכל, וכבוא האיש הנזכר לעיל החדרה אשר יש בו הגאון נתעלף, וברוב טרחה והתאמצות שהוטב להאיש מהעלפון שחזר להיות כבריא, ושאלוהו על ידי מה אירע לו זאת, והגיד להם כך, שהוא הי' מושפע בעשירות והתנהג מתחילה כיהודי כשר בכל ענינים, עד אחר שמתה אשתו ראשונה ולקח שני, והיא הטתו מדרך הטובה עד שנעשה פושע וחוטא, ובביתו בישלו

ליראת שמים על ידי ראיות של אמת ואז תתקיים האמונה לעולם, ויעלה מעלה מעלה בעבודה של אמת, ואז יגדלו בלבם אהבה ויראה, וזה לא אפשר בלא אמונה של שכל ובינה להבין גדלותו יתברך שמו וממשלתו ורחמנותו והשגחתו הפרטית על כל דבר ודבר.

מי שעובד השם בקרירות ובלא חשקות, זה סימן שהאמונה חלושה אצלו.

וזה הוא הסימן של אמת שמי שלא מוסיף והולך בעבודה ובמעשים טובים בודאי הוא פוחת והולך, אף שלא נראה לעינים אבל כן הוא, כי לא נראה מהרה הירידה אלא לגדולי בעלי השכל, כי גם בעת שהאילן מתחיל להתייבש, אם האדם יתן עיניו עליו, לא יראה מאומה פחיתותו, אפילו אם יביט עליו שלשה ימים, אבל כשיעלים עיניו, ואחר זמן יביט על אילן הזה, יראה השתנות גדולה, וכן להיפוך כשמתגדל האילן לא

נבלות וטרפות, וגם נתן צו ופקודה שלא להניח לשום איש לבוא אצלו עבור צדקה, ופעם אחת באיזה יום השכיב עצמו לישן קודם הצהריים, וחלם לו חלום שמת, והביאוהו לבית דין של מעלה והראו לו כל מעשיו הרעים, ובית דין של מעלה וכסא הכבוד חופף עליהם דנוהו בדינים ושפטים נוראים לחייבו לגיהנום ושאר עונשים מרים, וטרם הגמר דין בא לשם הגה"ק מנחת חינוך, ואמר שבקוהו ויחי עוד והמת אל תמיתוהו, כי ידענא בי' שעוד יעשה תשובה, ואמרו לו שזה הזקן ונשוי פנים שהליץ טובות בעדו הוא הגאון הקדוש אב בית דין מטארנאפאל, ובתוך כך הקיץ וקיבל עליו לעשות תשובה גמורה, ושבר כל הכלים שהי' לו וקנה חדשים והתנהג בכשרות, ונסע בדיוק לראות פני הגאון הקדוש שהמליץ בבית דין של מעלה בעדו, וכאשר הגיע לחדרו הקדוש וראה צורתו הקדושה, ראה מיד שדמות הקדוש הלזה ראה בבית דין של מעלה, לזאת מרוב בהלה נתעלף. כן סיפר זקן א' מתלמידי המנחת חינוך ז"ל, שהי' בחדר הבית דין בעת ההיא בעת נעשה עובדא זו.

נראה אם יביט עליו כל הזמן, אבל אחר זמן נראה שינוי גדול לטובה, כן הוא בעניין האמונה והאפיקורסות רחמנא ליצלן, שלא נראה מיד, ורק הנסיון הוא, מי שעובד השם בקרירות ובלא חשקות, שם האמונה חלושה רחמנא ליצלן. השם ירחם עלינו ויטהר לבינו לעבדו באמת אמן.

בעל תשובה צריך שישב רבים מעון

בספר שבט מוסר פרק י"ט כתוב וזה לשונו: צריך בעל תשובה שישב רבים מעון, וילמד וידריך בני אדם בדרך ישרה ויזהירם בתשובה, ויוכיחם ויודיעם ענשן ומתן שכרן איך הקדוש ברוך הוא מקבל תשובה; כמו שאמר דוד המלך עליו השלום בתפלתו (תהלים קיט, יח): "גל עיני" וכו'; "אלמדה פושעים דרכיך וחטאים אליך ישובו" (שם נא, טו).

י"ג עולמות הגנוזים שאין זוכה בהם שום אדם, אלא מי שמזכה רבים בתוכחתו

בספר קב הישר וזה לשונו: בזוהר פרשת תרומה (דף קכח ע"ב) הוא מפליג מגודל שכר של המוכיחים ומזכים את הרבים, שמונעין את הרבים מן החטא ופועלין ארבעה דברים:

בראש (ביסוד יוסף מוסיף: בראש מקיים העולם ממש) - כי ידוע הוא (קידושין מ, ע"ב) דהעולם נדון מחצה על מחצה, ועוון אחד הוא מכריע לכף חובה כל העולם, ומצוה אחת היא מכריעה לכף זכות, ועל ידי שהמוכיח מוכיח את הבריות, ועל ידי תוכחתו אם שב אחד מישראל בתשובה שלמה, נמצא שעל ידו העולם נדון לכף זכות, ונמצא זכות הרבים תלוי בו. שנית - המוכיח מקיים מצות עשה (ויקרא יט, יז): "הוכח תוכיח את עמיתך", ועל ידי התוכחה מתגברת הקדושה, והסטרא-אחרא מוכרחה להיות מוכנעת תחת יד הקדושה. השלישית - גורם שכבוד הקדוש ברוך הוא הוא מתעלה ומתרומם, ושכרו יהי' שיזכה לראות בנים ובני בנים

יראים ושלמים (ביסוד יוסף מוסיף: וכל המקטרגים לא יוכלו לעשות לו מאומה כי הקדוש ברוך הוא מצילו. וכ"ה בזהר שם: **וזכי למחמי בנין לבנוי [זוכה לראות בנים לבניו] וזכי בהאי עלמא וזכי לעלמא דאתי, כל מארי דינים לא יכלין למידן ליה בהאי עלמא ובעלמא דאתי.** הרביעית - **כי לאחר מותו מוליכין את נשמתו בתליסר תרעי [בשלשה עשר שערים של עולמות העליונים, ואין מי שימחה בעדן] של עולמות העליונים, ולית מאן דימחה בידיה. ועליו (היינו על המוכיח ומקרב לבן של ישראל לאבינו שבשמים) נאמר (מלאכי ב, ה): "בריתי היתה אתו" רוצה לומר, קיומו של עולמי הי אתו, שהוא גרם בתוכחתו לקיימו, **ושכרו יהי "החיים והשלום"**. ועוד שנוסף על שכרו גדול מאד, והוא זה, כי מלאך אחד ושמו יהודעי"ת, הוא ממונה על נשמתן של המוכיחין לשמה (זוהר ח"ב, דף קכט, ע"א), והוא מביא דיוקניה [צורתו] דההוא מוכיח, אשר הוא מזכה את הרבים בתוכחתו ומכריע את העולם מכף חובה לכף זכות, ובשעה שמביא ההוא ממונה הדיוקנא ההוא, כדין מלכא קדישא מברך לההוא דיוקנא בכל ברכאן דנתברך אברהם אבינו כד קריב עובדי עבודה-זרה לעבודת הקדוש-ברוך-הוא (אז **המלך הקדוש מברך להצורה ההיא בכל הברכות שנתברך אברהם אבינו** כאשר קירב עובדי עבודה-זרה על-ידי התוכחה), כמה דאת אמר [כמו שנאמר] (בראשית יב, ה): "ואת הנפש אשר עשו בחרן" (שהכניסן תחת כנפי השכינה, אברהם מגייר את האנשים ושרה מגיירת את הנשים, ומעלה עליהם הכתוב כאילו עשאו, ולכך כתוב: "אשר עשו". רש"י שם בשם המדרש). ומעלין לההוא דיוקנא בשבעים עלמין הגנוזים, דלא זכו בהו שום בר נש אחרא, חוץ מאן דמזכה רבים על ידי התוכחה (ומעלין לצורה ההיא בשבעים עולמות גנוזים, **שלא זכה בהם שום אדם אחר, חוץ מי שמזכה הרבים על ידי התוכחה**).**

בזוהר מוסיף: אלו העולמות הגנוזים הם לאותם שעושים נפשות לרשעים, ואם בני אדם היו יודעים כמה תועלת וזכות זוכים בשביל שמזכים בני אדם בתשובה, היו הולכים אחריהם ורודפים אותם כמי שרודף אחר החיים... כי מי שמשתדל אחר הרשעים להחזירם למוטב, עושה להסטרא אחרא שיכנע ולא ישלוט ומעביר אותו מממשלתו, **עושה שהקדוש ברוך הוא מתעלה על כסא כבודו**, ועושה לאותו רשע נפש אחר, אשרי חלקו עכ"ל.

וביסוד יוסף מוסיף: ומי שיוכל לספר הכבוד והיקר שעושים לזו הנשמה, אשרי לו ואשרי חלקו, על כן הירא את דבר השם אל יתבייש מפני המלעיגים, ואם דבר שנאווי ומכוער רואה בחבירו - יוכיחו בהשכל ויבחר שעה וזמן שיראה שיכנס דבריו בלבבו ויצליח בתוכחתו, וגם על זה יאמר (תהלים מא, ב): "אשרי משכיל אל דל, ביום רעה ימלטהו השם" עכ"ל.

המחבר הקדוש של ספר קב הישר בפרק ק"א כותב:
"מטרתו של ספר זה - והתנצלות המחבר"

והשם נתן לי לשון למודים (בביאור אשכנז מוסיף: **ולכך חברתי זה הספר בכדי לקיים בזה המצוה של 'הוכח תוכיח'**, כי כאשר יהגה האדם בספר, יוכיח לעצמו לתקן כל חטאותיו ופשעיו), כדי שיקראו בו הבריות, ואין רוצה אני לבייש אותן ברבים, כי כל איש יודע מרת נפשו במה שעות, ויוכיח לעצמו לתקן את הפשעים והחטאים. וכדי שלא יאמרו הבריות: אין הלומדים יודעים את מעשינו, ואין חשים לראות אותנו - **דע, כי בכל קהלה וקהלה יש בני אדם שיוודעים בקלקולן של הבריות, אך מפני החנופה שגוברת אומרים: או לנו אם נאמר ואוי לנו אם לא נאמר**. לכן את אשר עם לבבי עשיתי וכתבתי קצת בדברי הגדה שמושכין לבם של הבריות, ובדברי משל ומליצה, ואקוה לא-ל, שעל ידי הספר הזה מזכה

אני את הרבים, וזכות הרבים יהי תלוי בי. ואני מבקש מכל היודע לקרות בזה הספר, שישים דברי כחותם על לבו ועל זרועותיו, וייהיו לרצון אמרי פי והגיון לבי לפניך השם צורי וגואלי: (תהלים יט, טו). עכ"ל.

גדלו לד' אתי ונרוממה שמו יחדיו

אנו קוראים בקול גדול לאחינו בני ישראל אוהבי שמו יתברך לעשות כמו שעשה בעל ספר הקדוש קב הישר (כ"ל), ולעזור בכל מה דאפשר להרבות כבודו של הקדוש ברוך הוא בעולם, ולזכות את הרבים שיוכלו לחלק בחנם ולהדפיס ולהפיץ ספרים של אמת אשר זכינו בעזרת השם יתברך להוציאם לאור עולם, **ומהדברים האלו לומדים תועים בינה להכיר ולראות באמת שהתורה הקדושה היא מן השמים, ויש דין ויש דיין.**

בספר אבן שלמה (דף מא ע"ב) וזה לשונו: "פעם אחד נסע רבינו הגר"א ז"ל אצל בית אחד שנשמע שם קול כלי שיר, ונכנס אחד מתלמידיו לשם, וראה שפוקר אחד הולך במחול עם נכריות, ואמר רבינו ז"ל, **גם הרשע זה סופו ליתן דין וחשבון על שלא עסק במעשה מרכבה, אך כמה תלאות יעברו עליו וכמה צירופים יצטרך ליצרף עד שיעלה לזו המדריגה שלא יחסר לו רק צפיית מרכבה, עיין שם באבן שלמה על דבר מי שהי יכול להשיג סודות התורה ולא השתדל להשיג נידון בדינים קשים רחמנא ליצלן".** וכל דבר בעולם מתנהג על פי חשבון, ועל ידי כן יחזרו כל היהודים בתשובה, ואז בוודאי שיהיה שלום להיהודים, כמו שכתוב בתורה "הקול קול יעקב והידים ידי עשו", מפרשים הספרים הקדושים כשהקול קול יעקב אז אין הידים ידי עשו, וממילא אם נחזיר את היהודים ליהדות וכולם יעבדו את השם, אז יהיה הקול קול יעקב ואין הידים ידי עשו שבני עשו לא יוכלו

לשלוט על היהודים. ואז נזכה תיכף ומיד לגאולה האמיתית והשלימה, במהרה בימינו אמן.

הקדוש ברוך הוא אוהב מאד העבודה לזכות הרבים¹ וכל אחד צריך שיהיה לו צער גדול וכאב לב על שפלות

(ו) בדורו של הצדיק הקדוש רבי ר' מיכל מזלוטשוב זכר צדיק לברכה היו הרבה צדיקים קדושים וטהורים וגדולי עולם, ואף על פי כן לא היה בשמים איש צדיק תמים כמו המגיד מישרים מזולאטשוב שכל הפמליא של מעלה דברו רק מאותו צדיק וקדוש. מכאן אפשר לראות מוסר השכל איך ובמה מודדים בשמים חשיבות של צדיקים קדושים.

בשמים מודדים הצדיק איך היתה מדריגתו במעלת "ורבים השיב בתוכחות על עון", והמזכה את הרבים להחזירם בתשובה הוא ה"יחסן" הכי גדול בשמים.

ונעתיק מה שכתב בספר ישמח משה על תנ"ך בהקדמה (קונטרס תהלה למשה דף י"א ע"ב), וזה לשון קדשו:

מבואר בזהר תרומה (דף קכ"ח ע"ב), שהוא זכאה בעי למרדך בתר חייבא וכו' בגין דיתחשב עליה כאילו הוא ברא ליה, ודאי איהו שבחא דיסתלק ביה יקרא דקודשא בריך הוא יתיר משבחא אחרא וכו', ועל דא כתיב באהרן "ורבים השיב מעון", וכתיב "בריתי היתה אתו החיים והשלום". ועיי"ש (בדף קכ"ט ע"א) כמה הפליגו שם כמה גדולים זכות הצדיקים שמחזירים רשעים בתשובה.

וכן שמעתי מאדמו"ח ז"ל, אשר סיפר לו מזולל"ה, איך שפעם אחת נפגשו בעולם העליון רש"י ז"ל עם הרב הקדוש ר' איציקל מדראהאביטש, ושאל רש"י ז"ל [מאת] ר' איציקל, איזה זכות ומצוה יש לו לבנו הרב הקדוש ר' מיכל המגיד מישרים מזולאטשוב מה ששומע שמרעישין בכל העולמות עם בנו הרב הנזכר לעיל. והשיב לו ר' איציקל הנזכר לעיל, איך שלומד תורה לשמה. ולא נתקררה דעתו של רש"י ז"ל. ואמר לו עוד, שבנו הרבה לסגף את עצמו בתעניתים וסיגופים, וגם בזה לא נתקררה דעתו הקדושה. ואמר לו עוד, אשר הרבה בגמילות חסדים וצדקה ופיזור נתן לאביונים וכדומה, ועוד לא נתקררה דעתו.

כבודו יתברך שמו, ולהדפיס ספרים האלו שמועילים בעזרת השם להתחזקות בענייני אמונה בשכר ועונש, ועל ידי זה יוכלו בני ישראל להתקרב לעבודתו יתברך שמו. ובזה יקיימו המצוה של "ואהבת לרעך כמוך", שבהמצוה הזאת¹ כלולות כל מצוות התורה, ולעשות נחת רוח לאבינו שבשמים להדפיס דברים של אמת וחכמה לעורר לבבות של אחינו בני ישראל שידעו גדולתו של הקדוש ברוך הוא ורחמנותו הרחבה על בני אדם ועל כל הבריות, שעל ידי זה יתרבה כבודו יתברך שמו בעולם שיכירו וידעו בלי ספק שיש מנהיג ושופט לכל העולם והתורה הקדושה היא מן השמים, כי האמונה שיש רק מחמת שראינו שעשו אבותינו כך וכך זאת היא חלושה ואינה רק מנהג אבותינו בידינו. אבל אמונה מכח הידיעה וכמו שכתב דוד המלך עליו השלום **"דע את אלקי אביך ועבדהו"**, זה ענין אחר הוא וכמו שכתוב אינה דומה ראייה לשמיעה, והאמונה מחמת ידיעה זאת היא ממש כמו ראייה, וזאת יכול להתקיים לעולם שאפילו כל הכופרים והמסיתים ירצו להדיח אותו מן הדרך הישרה אי אפשר להם, אבל לאדם המאמין רק מחמת ירושת אבותיו בקל יכולין לזרוק בלבו ספקות חס ושלום.

וגם בלא זה המאמין רק מאבותיו זה אי אפשר לעשות עבודה בשלימות ובחשקות ובאהבה, **והקדוש ברוך הוא יש לו נחת רוח רק מן הרצון הגדול יותר ויותר מן המעשה**, כי רחמנא ליבא בעי, כי "מה אשיב לך כל תגמולהי עלי", ותן לו משלו שאתה וכל אשר לך שלו הוא, כי התפילין והרצועה מן עגל באים, ומהיכן בא העגל מן הקדוש ברוך הוא, והאתרוג לברך עליו גם כן הוא מן השם יתברך, ולימוד תורה הקדושה

שוב אמר לו שרבים השיב מעון ועשה הרבה בעלי תשובה בעולם, ובזה נחה ושקטה דעתו של רש"י ז"ל, ונחה דעתו הקדושה מה שמרעישים אתו כל הפמליא של מעלה, עד כאן.

(ז) שבת דף לא.

ותפלה גם כן כי "מי שם פה לאדם" לדבר, וכן הכל, ואם צדקת מה תתן לו, אם כן אי אפשר לאדם שום דבר בעולם ליתן להקדוש ברוך הוא אשר לא ממנו יתברך שמו בא לו זאת, אלא רק התורה והמצוות אשר נתן לנו הקדוש ברוך הוא לעשות רצונו, ואם אנו מבטלין במחשבה של אמת רצונינו מפני רצונו יתברך שמו, רק זאת שלנו היא הבחירה ונוכל ליתן להקדוש ברוך הוא ומקרבין עצמינו להקדוש ברוך הוא על ידי רצון הטוב ובלא זה אינו כלום כי בשפתיו כבודני ולבו רחוק ממני אינו לרצון ולא פורחת לעילא, אשר אפילו קרבן בלא כונה להשם יתברך פגול היא ולא ירצה, וגם כתיב בגמרא שאחד שאכל קרבן פסח בלא כונה נקרא פושע.

על כן אחינו בני ישראל מי לדי אלי, לתת יקר וגדולה ותפארת למי שאמר והיה העולם ועשה עמנו תמיד טובות ונסים גדולים ורבים וגם עושה עמנו בכל עת ערב ובוקר וצהריים, וראוי וחיוב גדול הוא להתאמץ בכל אמצעי כחות להרבות כבודו יתברך שמו בין הברואים, ולזה אין שום אופן אלא להדפיס ספרים הרבה כמו שאמר שלמה המלך עליו השלום (קהלת יב, יב): **"ויותר בני הזהר עשות ספרים הרבה אין קץ" ולהפיצם בישראל, כי יש הרבה בני ישראל אשר יש להם לב בשר, רק אין להם את הספרים היסודיים שיבארו להם את הענין של שכר ועונש ויראת שמים ואין אומן בלא כלים, וגם יש שאינם יודעים איזה ספרים שיש יותר תועלת לקנות ולא כל העתים וזמנים שוים, כן גם בזמן הזה רק ספרים כאלו להחזיק האמונה בראיה של אמת יכולים לפעול בעזרת השם יתברך.**

ובגמרא עירובין (דף כא ע"א) וזה לשונה: דרש רבא מאי דכתיב (קהלת יב, יב) ויותר מהמה בני הזהר עשות ספרים הרבה וגו'. בני הזהר בדברי סופרים יותר מדברי תורה, שדברי תורה יש בהם עשה ולא תעשה, ודברי סופרים כל

העובר על דברי סופרים חייב מיתה. שמא תאמר אם יש בהם ממש מפני מה לא נכתבו, אמר קרא (שם) "עשות ספרים הרבה אין קץ. ולהג הרבה יגיעת בשר" (שם), אמר רב פפא ברי' דרב אחא בר אדא משמי' דרב אחא בר עולא מלמד שכל המלעיג על דברי חכמים נדון בצואה רותחת. מתקיף לה רבא, מי כתיב לעג, להג כתיב. אלא כל ההוגה בהם טועם טעם בשר.

וברש"י שם בדיבור המתחיל "ויותר מהמה": לעיל מיני כתיב דברי חכמים כדרבנות אלו דברי תורה שנמסרו למשה על פה, שנחלקו בהן חכמי ישראל לאחר שנתמעט הלב ושכחו, כדכתיב בסיפ' דקרא נתנו מרועה אחד זה משה, וכתיב בתרי' ויותר מהמה בני הזהר ממה שניתן בסיני בכתב שהוא עיקר, בני הזהר באלו שבעל פה שגם הם עיקר, אלא לכך לא נכתבו שאין קץ לעשות ספרים הרבה בכל אלה. עשה ולא תעשה, יש בהן שאין בהם חיוב מיתה, אבל דברי סופרים חייב מיתה על כולן כדכתיב (קהלת י, ח) ופורץ גדר ישכנו נחש. ולהג הרבה, המלעיג עליהם ביגיעות בשר נידון. כל ההוגה בהן, בכל שעה שאדם מחזר בדברי תורה מוצא בהם טעם.

על כן אנו מבקשים שכל מי שחס על כבוד שמים יתברך שמו ויבוא הספר הזה לידו שיתאמץ בכל מה דאפשר להדפיס ולהפיץ הרבה ספרים^ח בלשון הקודש ובכל שאר הלשונויות, ולהפיצם בכל העולם, ומי שיש לו לב לדעת ימצא באלו

(ח) על ידי הפצת ספריו של הצדיק הנה כשמת יוצא הצדיק לקראתו בגן עדן, וזוכה לישב במחיצתו בעולם הבא
א. המדפיס ספרים מממונו להוציא לאור תורה זוכה ויושב במחיצת התלמידי חכמים מחברי הספרים, שהרי על ידו יצא החיבור לעולם, ותרבה הדעת בכל עת, ואילו היה גנוז למקצועות המשכן בירכתיים, לא היו לומדים בו.

הספרים דברים נפלאים אשר עוד לא ראה כזאת מעולם לענין התחזקות האמונה בעניני שכר ועונש ויראת שמים^ו ועוד, וישמח לבו ויגל מאד.

ב. ועיין ספר חסידים (אות תקנ"ט) שכל צדיק שמפרש דבר צדיק אחר, כשמת יוצא לקראתו בגן עדן, (ועיין ילקוט מעם לועז קהלת (י"ב, יב)).

ג. והנה אמרו חכמינו זכרונם לברכה במסכת יבמות (דף צ"ו ע"ב) שפתותיו דובבות וכו' כדאיתא שם, ולפי זה הגורם שיהיה החכם חי אחרי מותו, גם הוא זוכה ויושב במחיצתו, שהרי הוא גרם להחיותו, ואין ספק כשהוא בא לעולם הבא, החכם בעצמו עם סיעת מרחמוהי יוצאין לקראתו לקבל פניו. (הגאון מהרח"א איסטרוולסה בספרו בן אברהם פרשת וישלח דף כ"ג ע"ב).

ד) **הספר של הצדיק הוא נשמת הצדיק:** בספר מהר"ח פלאגי זצ"ל בספרו "תורה וחיים", (מ"ע ס' אות ריו), באמצע דיבור: בחלום וכו' עיין שם, ונא לעיין בהסכמת הגה"צ מהרי"ח זוננפלד זיע"א לספר "צדקה ומשפט", אודות הוצאה לאור. גם האדמו"ר מסאדיגורא זיע"א מביא שהציון להצדיק הוא בשביל הגוף והנפש, והספר של הצדיק הוא לנשמת הצדיק.

ט) ראה בקהלת יב, יב, אחר שהזהיר שלמה המלך עליו השלום "ויותר בני הזהר עשות ספרים הרבה אין קץ", מסיים שם, "סוף דבר הכל נשמע את האלקים ירא ואת מצוותיו שמור כי זה כל האדם". ועיין רש"י שם כי לדבר הזה נברא כל האדם, ושלמה תפס בקצרה את העיקר הגדול הזה, שהוא יראת שמים וממילא מובן שהכל מלבדה הוא הבל. ואמרו חכמינו זכרונם לברכה (במס' שבת) "כי זה כל האדם" שלא נברא האדם אלא בשביל זה, עיי"ש. וכשם שסיים שלמה המלך ע"ה את ספר משלי במעלת היראה, כמו שאומר "שקר החן והבל היופי אשה יראת השם היא תתהלל", כך סיים ספר קהלת במעלת היראה, "סוף דבר הכל נשמע את האלקים ירא ואת מצוותיו שמור כי זה כל האדם", וכן הוא אומר למעלה: "את האלקים ירא" (ילקוט מעם לועז קהלת יב, יד).

ואל יתמה הרואה איך אפשר זאת, אלא אם ראשונים כמלאכים וכו'. **אבל כן גזר הקדוש ברוך הוא על כל דבר באיזה זמן שיצא לאור עולם, ועל ידי מי, ומי שיהיה לו הזכות בספרים כאלו**⁸⁷. **והרבה פעמים הם תיקונים מגלגולים הקודמים מדורות הראשונים** כמובא בפנים הספר, וכמו שכתוב בזוהר הקדוש על הפסוק "וידבר משה אל ראשי המטות לבני ישראל לאמר זה הדבר אשר צוה השם"⁸⁸, דהנה איתא בתיקונים⁸⁹ אשר אתפשטותא דמשה בכל דרא ודרא, בכל צדיק וחכם דמתעסק באורייתא, ואיתא בספר תניא קדישא⁹⁰, **שבכל דוד ודור יורדין ניצוצין מנשמת משרע"ה ומתלבשין בגוף ונפש של חכמי הדור עיני העדה ללמד דעת את העם** וכו'. וכמרומו גם בש"ס בכמה מקומות⁹¹ שאמרו על התנאים והאמוראים "משה שפיר קאמרת", וכפירוש רש"י שם.

וזהו שעל ידי הרועה נאמן שבכל דור, בחינת משה שבדור, על ידו פועל משה רבינו עליו השלום באנשי הדור שיקיימו

(י) ראה בספר טוב טעם ש"שלמה המלך הזהיר (קהלת יב, יב) לעשות ספרים הרבה וכו', שכשם שאין בן דוד בא עד שיכלו כל הנשמות שבגוף, כך יבוא רק לאחר שיתגלו כל תעלומות החכמה, וזהו שאומר מלאכי "זכרו תורת משה עבדי אשר צויתי וגו' הנני שולח לכם את אליהו הנביא", שעל ידי זכירת התורה כפי שנתנה מסיני על כל תעלומותיה יבוא אליהו ויבשרנו עד כאן, ילקוט מעם לועז שם.

(יא) ועיין לעיל מה שהבאנו מהישמח משה הסיפור מרש"י זכרונו לברכה, (עיין שם).

(יב) במדבר (ל, ב)

(יג) תיקון ס"ט (דף קי"ב רע"א). זוהר חדש (דף רע"ג, א').

(יד) פרק מ"ב.

(טו) שבת דף ק"א ע"ב, סוכה דף ל"ט ע"א, ביצה דף לח ע"ב,

חולין דף צ"ג.

את מצוות השם בכלל, ושיקיימו אותם בבחינה ומדריגה שמשה רצה שיקיימו אותם. וכמו שכתוב בבראשית רבה (פרק נ"ו, ז) ש"אין לך דור שאין בו כמשה וכהאבות". וכמו שכתוב בספר שבט מוסר פרק ד' וזה לשון קדשו: **"וביד האדם להיות כאברהם יצחק ויעקב, אבותינו הקדושים, אשר בוראם מתפאר עמהם, שהרי אין דור שאין לו צדיקים כאברהם אבינו, עליו השלום, כאמרו רבותינו ז"ל (ירושלמי עבודה זרה ב, א; מדרש תהלים ה, ה) - הרי ביד האדם הוא להשלים מנין הלי".** עכ"ל.

והנה התורה היא נצחית ותמידית, וזהו "וידבר משה אל ראשי המטות", היינו אשר משה רבינו עליו השלום דיבר אל ראשי המטות שבדורו, וכן חכמי הדור, שהם אתפשטותא דמשה בכל דור ודור מדברים לבני ישראל שבדורם, לאמר לדורות אחריהם, זה הדבר אשר צוה השם, שיקיימו את מצוות השם באופן כזה שמשה רבינו עליו השלום מלמדם לקיימם, היינו באופן ובבחינת שהוא מראה להם ("מראה באצבעו ואומר זה"), היינו בבחינתו כפי שמשה רבינו עליו השלום רצה לקיימם ("שיתקיימו כולן על ידי").

ובזה נתקיים במשה רבינו עליו השלום גם מה שאמרו חכמינו זכרונם לברכה¹⁰ "הלומד תורה על מנת ללמד, מספיקין בידו ללמוד וללמד, והלומד על מנת לעשות, מספיקין בידו ללמוד וללמד לשמור ולעשות", כי על ידי זה שראשי המטות שבכל דור מזרזין את בני ישראל שבדורם לקיים את המצוות, הרי זה כאילו משה רבינו עומד ומדבר עתה לבני ישראל ומוסר להם את דבר השם.

וכן אנו רואים גם מחכמות החיצונים אשר אנו יודעים כמה גדולים היו ולא המציאו האורות הטובים

(טז) אבות פרק ד' משנה ה'.

"עלעקטעריציטעט", וועראפלאנען וספאטניק וכל מיני כלי משחית, וכדומה, וגם עתה יש חכמים יותר מזה שהמציאו זאת. וגם זה האדם הממציא זאת בעצמו איזה ימים קודם לא ידע זאת, ונראה שהכל בידי שמים מתי יהי ועל ידי מי.

הספרים האלו נבנו על יסוד ועל הצווי אשר צוה לנו אדוננו דוד המלך עליו השלום שאמר (דברי הימים-א טז, יא.

תהלים קה, ד) "דרשו השם ועזו", לידע באמת, ולראות גבורותיו ונפלאותיו וממשלתו, ולהכיר באמת בשכל שהכל לא בדרך הטבע רק בהשגחה ובנס, ואז יכול האדם לאהוב אהבה של אמת לבורא כל העולמים ולירא מפניו יראה של אמת בגין שהוא רב ושליט, כי זה כל האדם ותכלית האמתי.

עוד צוה לנו דוד המלך עליו השלום שלא יאמר אדם אני אשלים את נפשי בתורה ועבודה רק אמר (דברי הימים-א טז,

כד) "**ספרו בגוים כבודו בכל העמים נפלאותיו**". וגם אמר (תהלים קמה, יב) "**להודיע לבני האדם גבורותיו וכבוד הדר מלכותו**", וזה **לאחרים**, ובודאי ידע דוד המלך שכן ראוי לעשות וגם אפשר למד זאת מאברהם אבינו¹² שעשה כן כמו

(ז) מי שאוחז במידה זו מראה אהבתו אל השם ביתר שאת וביתר עז, כי מדרך אהב את המלך להתאמץ ולהשתדל בכל האפשר להכניס בני אדם תחת עול מלכותו ולהרבות לו עבדים וראה מה שכתב החתם סופר בהקדמתו לשולחן ערוך (חת"ס יו"ד חלק ב') בקונטרס "פתוחי חותם" שכתב הגה"ק רבי שמעון סופר אבדק"ק קראקא בנו של רשכבה"ג בעל החת"ס זיעוכי"א. וזה לשונו: והאוחז במידה זו מראה אהבתו אל השם ביתר שאת וביתר עז, כי מדרך אהב את המלך להתאמץ ולהשתדל בכל האפשר להכניס בני אדם תחת עול מלכותו, ולהרבות לו עבדים כיד המלך, ויען כי זכה אברהם אבינו עליו השלום למידה זו טרם ציזה השם עליה, רק משכלו ומדעתו עמד בראש כל חוצות, בנה מזבחות וקרא בשם השם, העמיד תלמידים הרבה, את הנפש אשר עשה בחרן, לכן לו יאות להקרא אהבו של המלך יתברך

שמו, זרע אברהם אוהבי, וכגמול נפשו השיב לו השם וחלף אהבתו אל השם היה אהבת השם אליו, וזהו שהודיענו יתברך שמו, באמרו כי ידעתיו [אהבתיו] למען אשר יצוה את בניו ואת ביתו אחריו ושמרו דרך השם.

אנחנו צריכים ללמוד לשמור ולעשות כמו שעשה אברהם אבינו, שהיה מחזר אחרי בני אדם להכניסם תחת כנפי השכינה כמו שכתוב (בראשית יב, ה) "ואת הנפש אשר עשו בחרן" ודרשו חכמינו זכרונם לברכה שהיה אברהם מגייר אנשים ושרה מגיירת את הנשים. ובא וראה מה הרמב"ם כותב (הל' עבודה זרה פ"א ה"ג), וזה לשונו: כיון שהכיר [אברהם אבינו ע"ה את בוראן] . . התחיל לעמוד ולקרוא בקול גדול לכל העולם, ולהודיעם שיש שם א-ל-וה אחד לכל העולם ולו ראוי לעבוד, והיה מהלך וקורא ומקבץ העם מעיר לעיר ומממלכה לממלכה עד שהגיע לארץ כנען והוא קורא, שנאמר ויקרא שם בשם השם א-ל-עולם, וכיון שהיו העם מתקבצין עליו ושואלין לו על דבריו, היה מודיע לכל אחד ואחד כפי דעתו עד שיחזירהו לדרך האמת, עד שנתקבצו אליו אלפים ורבבות, והם אנשי בית אברהם, ושתל בלבם העיקר הגדול הזה, וחיבר בו ספרים, והודיעו ליצחק בנו, וישב יצחק מלמד ומוזהיר, ויצחק הודיע ליעקב, ומינהו ללמד, וישב מלמד ומחזיק כל הנלוים עליו, ויעקב אבינו למד בניו כולם, והבדיל אחד ממונה כדי שלא תשכח הלימוד. והיה הדבר הולך ומתגבר בבני יעקב ובנלוים עליהם, ונעשית בעולם אומה שהיא יודעת את השם, עכ"ל.

והחפץ חיים וצ"ל במכתבו על דבר מאכל כשר לחיילים, האריך בענין הערבות, ובסוף דבריו הביא מה דאיתא במד"ר ויקרא, משל לאחד שהיה מהלך בספינה ונטל מקדח וקדח בספינה, אמרו אנשי הספינה מה אתה עושה, אמר להם הלא תחתי אני קודח, אמרו לו, והלא אתה מציף עלינו את מי הים, אף כאן בענינינו, ישראל אחד חוטא וכולם נענשים.

עוד כתב שם החפץ חיים, וזה לשונו, ויתכן שלעתיד לבוא יתבעו לאחד על חלב ובשר חזיר, ויענה הלא נזהרתי בכשרות כל ימי ולא אכלתי משום חשש סירכא, ויענו לו הלא פלוני אכל והתביעה היא עליך גם כן, שערבת בעדו בעת קבלת התורה.

והלא אמרו חכמינו זכרונם לברכה באבל עני שאין לו מה לאכול, שמותר לו לעשות מלאכה בצנעא לאחר ג' ימים לאבילתו, אבל אמרו חכמים, תבוא מאירה לשכניו שהצריכוהו לכך (והיינו שהיה להם לסייעו שלא יבוא לידי כך). והתם הוא רק איסור דרבנן, והכא הוא חיוב מלקות על כל כזית וכזית, ואיסור דאורייתא הוא אפילו על משהו.

עוד כותב שם: אנו אומרים באבינו מלכנו מחה והעבר פשעינו וחטאתינו מנגד עיניך, ואחר כך אנו אומרים אבינו מלכנו מחוק ברחמיך הרבים כל שטרי חובותינו, ואיה שטרי חוב חדשים, אלא הוא שטר חוב של ערבות, עיי"ש עוד באריכות. וכן כתב הצה"ק רבי הלל מקאלאמייע זי"ע בספרו משכיל אל דל.

ובפרשת קריאת שמע (ואתחנן ו, ה) כתיב ואהבת את השם אלקיך וגו', ופירשו חכמינו זכרונם לברכה (יומא פו, א) שיהא שם שמים מתאהב על ידך (לחבירך, רש"י). והוא כמו אוהבו הנאמן של המלך, שמשתוקק לאהב את המלך על כל בני המדינה, שיהיו הכל נאמנים בעבודתם למלך באהבה ובלב שלם.

ועיין בספר חרדים, תשב"ץ ורמב"ם, שמובא שם גם כן בפירוש הכתוב ואהבת את השם אלקיך, שידרוש לאחרים דברי כבושין עד שיאהב אותו יתברך על בריותיו ויכניס בלבם אהבתו יתברך. וכמו איש נאמן האוהב את המלך, שהוא משתדל בכל כחו להכניע את האומות האחרות להכניסם תחת ממשלת מלכו.

ובספר הקדוש חובת הלבבות שער אהבת השם פ"ו כתב, וכן מי שאינו מתקן אלא נפשו בלבד, תהיה זכותו מעוטה. ומי שמתקן נפשו ונפשות רבות, תכפל זכותו כפי זכיות כל מי שמתקן לאלוקים, כמו שאמרו חכמינו זכרונם לברכה כל המזכה את הרבים אין חטא בא על ידו, ואמרו משה זכה וזיכה את הרבים זכות הרבים תלוי בו שנאמר (דברים ל"ג) צדקת השם עשה ומשפטיו עם ישראל, ואומר (משלי כ"ד) ולמוכיחים ינעם ועליהם תבוא ברכת טוב וכו', עיי"ש.

והחפץ חיים מסיים: ולכן, אם לא נשים לב לקרב את אחינו בני ישראל בהנחת תפילין, שמירת שבת טהרת המשפחה וכיוצא בו, הרי בודאי אשר מטעם ערבות הנה בבוא עת הפקודה יגיע לנו על

שכתוב (בראשית יא, ה) "ואת הנפש אשר עשו בחרן", וגם למד מתורתנו הקדושה אשר הקדוש ברוך הוא חפץ לקדש ולפרסם שמו ברבים כי בודאי משה רבינו עליו השלום ואהרן הכהן היו חשובים לפני המקום אשר הקדוש ברוך הוא בכבודו אמר "פה אל פה אדבר בו", ו"בכל ביתי נאמן הוא", ובכל זאת אמר הקדוש ברוך הוא להם "יען לא האמנתם בי להקדישני לעיני בני ישראל"^ח.

זה עונש גדול חס ושלום, כאילו אנו בעצמנו לא הנחנו תפילין וחללנו את השבת חס ושלום. ולפי זה, אף האדם השלם יכול להיות אשר לעתיד לבוא ידונו אותו על זה שלא הניח תפילין וכו', וכאשר ישאל בתמיה, מנין לי האיסורים הללו וחקף אני מהפשעים האלה, ישיבו לו: האם לא ידעת כי כל ישראל חברים וערבים זה לזה, ואתה עמדת מרחוק ולא ראית להושיעם בהנחת תפילין, שמירת שבת, טהרת המשפחה וכיו"ב, ועל כן בוא וקבל דינך כיאתה לך.

(יח) (במדבר כ', י"ב), צריכים לדעת כי הלכה ברורה בחושן המשפט בסימן האחרון (סימן תכ"ו) כתוב: שכל אחד חייב להציל את חבירו אפילו בגופו וכל שכן בנפשו כמו שהאריכו בזה החיד"א, הבן איש חי, ורבינו חיים פלאג'י והחפץ חיים בספריהם, והמחבר הבית יוסף מסיים את הסימן הזה: והנוהר מהם תבא עליהם ברכת טוב.

צריכים לדעת שיש חשבון בשמים על כל דבר, ואין דבר שלא משלמים על זה כמו שכתוב בילקוט מעם לועז פרשת שמיני בשם המדרש: בשעה ששלח הקדוש ברוך הוא את משה לילך לפרעה להוציא את בני ישראל ממצרים, היה משה מסרב ולא רצה לילך, והיה הקדוש ברוך הוא מפציר במשה שבעה ימים בסנה, ובסוף שבעת ימים שהפציר בו השם יתברך אמר: לא, כי אמר: "שלח נא ביד תשלח", אז כעס הקדוש ברוך הוא על משה ואמר לו: יבא יום ואפרע ממך.

והנה עכשיו הגיע הזמן שנפרע ממנו, בשבעת ימי המילואים. שכבר ראינו בפרשה הקודמת שמשה היה משמש בכהונה גדולה

ועל כן אחינו בני ישראל די לנו זאת לראות איזה דרך ישכון אור האמת ולפרסם הספרים האלה בכל העולם. די יאיר עינינו וישמח לבינו ותגיל נפשינו שיתגדל ויתקדש שמו יתברך בעולם במהרה בימינו אמן.

לא עליך המלאכה לגמור

באמת אנחנו לא צריכים לעשות רק פעולות ורצון טוב לשתף פעולה, והשם יתברך יעזור ונצליח, אם יש את הרצון הטוב ואהבת ישראל להציל כל אחד ואחד מישראל, אז בעזרת השם נצליח, **העיקר הוא שכל אחד צריך לקחת בחשבון שכל יהודי שלא שומר שבת ולא מניח תפילין ולא שומר טהרת המשפחה הכל על חשבוננו**, כנזכר לעיל מהחפץ חיים, **זה צריך לחשוב כל יום כשעושה בסוף היום את חשבון הנפש, ועל זה יצטרך לשלם. אבל עם הוא עוסק בענין ההצלה אז כבר לקח ממנו כל האחריות הגדולה הזאת, ולהיפוך הוא יקבל שכר כאילו הציל את כל העולם כולו, כי מחשבה טובה הקדוש ברוך הוא מצרפה למעשה. ובזכות שנתחיל לשתף פעולות נחוצות להחזרת היהודים בתשובה,**

והיה מקריב הקרבנות שצוה הקדוש ברוך הוא להביא, בשבעת ימי המילואים, והיה משה סבור שהוא ישאר בכהונה הגדולה, וכשהגיע היום השמיני שהיו צריכים לחנך את המשכן שהיה יום ראש חודש, אז אמר לו הקדוש ברוך הוא: דע שאהרן ובניו הם שעתידיים לשמש בכהונה, ואהרן יהיה הכהן הגדול ואתה תצא בחוץ כי אין לך חלק בכהונה. כשם שהקדוש ברוך הוא הפציר במשה שבעה ימים ורק ביום השמיני יצא, כך המתין הקדוש ברוך הוא שבעה ימים וביום השמיני הודיע לו שלא ישאר בכהונה גדולה.

ניקח מזה מוסר השכל שהשם יתברך משלם מדה כנגד מדה, ואם אנחנו, כל אחד מאתנו, לא נקח על עצמנו לעשות פעולות חזקות תיכף ומיד, מי יודע מה שנשלם על זה.

נזכה בקרוב ממש לגאולה האמיתית בביאת משיח צדקינו במהרה בימינו אמן, כמובא בזוהר חלק ג' (קנ"ג, ב) ומשיח אתא לאתבא צדיקיא בתיובתא, עיי"ש.

כדי לצאת ידי חובת הערבות של "כל ישראל ערבים זה לזה" מחויב כל יהודי להשתדל לעשות פעולות הנכונות וחזקות להחזיר בתשובה לכל הפחות 100 יהודים כמבואר לקמן כי האחריות של ערבות ותוכחה הוא איום ונורא, **שעל ידי הערבות נתחייבנו למחות בכל עבירה ועבירה**, ואם אין מוחים פוגמים גם בנשמתם על חטא חבירו, ועל דם החוטא שמת בעונו נידרש, כמו שכתב החפץ חיים בחומת הדת מאמר ב'.

בו יבואר גודל החיוב לחזק את הדת מפני הערבות המוטלת עלינו

הנה ידוע שבעת שקבלנו התורה מאת השם, לא רק על עצמו בלבד קיבל כל אחד לקיים, כי אם כל מה שיהיה ביכולתו לחזק את קיום התורה אצל שאר בני ישראל גם כן התחייב כל אחד, ונעשינו כולנו ערבים זה לזה, וכמו דכתיב "הנסתרות להשם אלהינו והנגלות לנו ולבנינו עד עולם לעשות את כל דברי התורה הזאת", וכמו שפירש רש"י שם, דהיינו שנעשו ערבים זה לזה, ולכך הדין שכל אחד מישראל מוציא את חבירו בקיום המצוות אף שיצא הוא כבר כגון קידוש ותקיעת שופר וכדומה [וכמו שכתב הרא"ש בברכות דף כ"ו] דאם יחסר לחבירו איזו מצוה כאילו חסר לו, וכן נמי שיפריש כל אחד את חבירו מאיסור לא תעשה, דאם לא יפרישו מהאיסור במקום שיש ביכולתו, יענש גם הוא.

וזוהו הענין של קבלת הערבות, מלבד מה שקבלנו על עצמינו מלפנים בעת קבלת התורה, אנו שונים אותו גם כן בכל יום בעת שאנו מקבלים עלינו עול המצוות בפרשה שניה של

קריאת שמע דכתיב בה "ושמתם את דברי אלה על לבבכם" וגוי וכמו שאמרו חכמינו זכרונם לברכה (ברכות י"ג ע"א) ואנו מפרטים אחר כך בברכת אמת ויציב **שהקבלה היא על עצמו ובנינו ועל כל כלל ישראל, וזהו מה שאנו אומרים "ודברינו חיים וקיימים וכו' על אבותינו ועלינו על בנינו ועל דורותינו ועל כל דורות זרע ישראל עבדיך וכו' חק לא יעבור"**.

ועתה נתבונן בעצמינו, הלא ידוע שכשראובן ערב בעד שמעון על כמה מאות רובל, וכל שכן אם ערב בעדו על כמה אלפים, ורואה ששמעון רוצה לקחת איזה עסק, והוא מכיר מכבר את העסק ההוא כי רע ומר הוא, שעל ידי זה יפסיד כל מעותיו, כמה מההשתדלות היה עושה ראובן למונעו מן העסק ההוא, בעבור ידיעתו והכרתו היטב שעל ידי זה יחזור כל החוב עליו. וכן נמי בעניינינו, צריך האדם לדעת, דאם יכול למנוע את חבירו מאיזה עון על ידי הוכחה וכדומה, או את אנשי עירו, והוא מתעצל מזה, יתפש לעתיד לבוא באותו עון, וכמו שאמרו חכמינו זכרונם לברכה כל מי שיש בידו למחות באנשי ביתו ואינו מוחה נתפס על עון אנשי ביתו, באנשי עירו ואינו מוחה נתפס על עון אנשי עירו, לכל העולם כולו ואינו מוחה נתפס על כל העולם כולו.

ואיתא בויקרא רבה, **שה פזורה ישראל, מה דרכו של שה לוקה באחד מאיבריו וכולם מרגישים** [רצה לומר שדרך השה הוא שכל העדר מתחברים ביחד, וּקְשָׁה אחת לוקה ברגליה וכדומה והיא עומדת, כולם יעמדו לפי שעה] **אף ישראל אחד חוטא וכולם נענשים**.

ואיתא במדרש שמות רבה (פ"ב, ב), וזה לשונו: אמרו רבותינו, כשהיה משה רבינו עליו השלום רועה צאנו של יתרו במדבר, ברח ממנו גדי, ורץ אחריו עד שהגיע לחסית. כיון שהגיע לחסית נזדמנה לו בריכה של מים ועמד הגדי לשתות. כיון שהגיע משה אצלו, אמר, **אני לא הייתי יודע שרץ**

היית מפני צמא, עיף אתה, הרכיבו על כתיפו והיה מהלך. אמר הקדוש ברוך הוא, יש לך רחמים לנהוג צאנו של בשר ודם כך, חייך אתה תרעה צאני ישראל. הוי ומשה היה רועה. עכ"ל.

והנה אנו רואים בעוונותינו הרבים שקיום הדת מתמוטט מדי יום ויום, ואם לא נראה לחזקה מי יודע מה יהיה ומה יכול להולד חס ושלום כעבור שנים, כי כל בית ישראל נמשלו לכרם, וכדכתיב [ישעי' ה ז'] כי כרם השם בית ישראל, וכשגדרו נפרץ מעט, אם לא נראה לתקנו, הפירצה הולכת ומתרחבת ועל ידי זה יכלה כל הכרם לבסוף, ואפילו אם לא יופקר במשך הזמן רק איסור אחד של תורה, גם כן רע ומר הוא, וכל שכן אם יגיע הדבר חס ושלום לידי חייבי כריתות ומיתות בית דין, אוי ואבוי יהיה כי יפקוד השם יתברך העון על כולנו.

ואל יתפאר האדם בנפשו לומר כי ישיב לפני השם, לא היה בי כח למנוע אותם מן האיסורים. אבל הלא ידוע מכמה פסוקים ומאמרי חכמינו זכרונם לברכה כי חפצי שמים צריכים להחשב בעיני אדם על כל פנים כחפצי עצמו, ובחפצי עצמו ידוע שאפילו כשהעסק הולך בענין רע, אף על פי כן אינו מתייאש ממנו, ותמיד חושב עצות איך לשפרו, וגם שואל מאחרים הסוחרים הגדולים איזו עצה ותחבולה לזה, והקדוש ברוך הוא ממציא לו עצה, ומצוי הדבר שלבסוף מרויח מן העסק. ואף בזה, אילו היה שקול בעיני האדם רצון הקדוש ברוך הוא כרצונו, היה מחפש עצות ותחבולות איך להקים הדת שלא תתמוטט, ובודאי היה הקדוש ברוך הוא ממציא לנו עצה וגם עזר גדול מאתו יתברך לזה [וזהו שאמר הכתוב בכל דרכיך דעהו וגו', רוצה לומר באותן הדרכים שהוא מתנהג בעיני עצמו צריך להתנהג בעיני שמים].

אבל בעוונותינו הרבים אין אנו עושים כן בעניני שמים, ותיכף כשהאדם רואה לפום רהיטא שאין לו עצה לזה, תיכף הוא מתייאש מזה ופוטר עצמו מן הדין, **אבל לא בשביל שהוא פוטר עצמו למטה יפטר למעלה**. לך נא ראה מה שאמרו חכמינו זכרונם לברכה (שבת נה) על הפסוק והתויות תו על מצחות האנשים הנאנחים והנאנקים, דהיינו שהקדוש ברוך הוא צוה למלאך שירשום על הצדיקים תו, לרמז תו של תחיה, ולבסוף כתיב שציוהו להתחיל העונש מאנשים הקדושים, כי מדת הדין עלתה לפניו לומר מה נשתנו אלו מאלו, וענה הקדוש ברוך הוא אלו צדיקים גמורים ואלו רשעים גמורים, ושאלה מדת הדין היה להם למחות, וענה הקדוש ברוך הוא גלוי לפני שלא יקבלום, ושאלה מדת הדין אם לפניך גלוי לפניהם מי גלוי, מיד יצא הדין לחייב את כולם.

ובמדרש איתא **ששאלה מדת הדין, מי מהם נהרג עבורי, מי מהם נפצע מוחו עבורי**. מכל זה נוכל להתבונן עד כמה גדול החיוב על כל אחד מישראל לחפש עצות ותחבולות, ולהתרצות על כל פנים אף להתבזות ואף למנוע עון ופשע מישראל.

ודע עוד, דמלבד שיש עליו חטא על שלא מיחה בחבירו כי כל ישראל הם כאיש אחד, וחטא של חבירו פוגם גם בנשמתו. **עוד יש עליו דין חמור לעתיד, כשחבירו החוטא נענש ומת בעונו, גם הוא ידרש על דמו**, וכדאיתא בתנא דבי אליהו **כל מי שסיפק בידו למחות ולא מיחה ולהחזיר את ישראל למוטב ואינו מחזיר, כל הדמים הנשפכים בישראל אינם אלא על ידו**, שנאמר ואתה בן אדם צופה נתתיך לבית ישראל ושמעת מפי דבר והזהרת אותם ממני באמרי לרשע מות תמות ולא הזהרתו וגו' הוא רשע בעונו ימות ודמו מידך אבקש עכ"ל, מכל זה יתבונן האיש הנלבב גודל החיוב בענין זה.

העצה היחידה לצאת ידי חובת הערבות כנזכר לעיל הוא קל מאוד כי על ידי שידפוס (או יעזור להדפיס) ספרים ולחלק בחינם (כמו שכתוב מה אני בחינם אף אתם בחינם, וכמו שכתבנו לעיל) הספרים על עניני שכר ועונש ועוד. וכמו שכתב בעל החיד"א זכרונו לברכה **כי תוכחה על ידי ספרים בכתב נתקבל ביותר. כי על ידי הלימוד בהספרים יחזרו בתשובה.** (ראה להלן מה שכתב בעל המחבר של הספר קב הישר) כמו כן נחוץ לפרסם ספרים על קדושת השבת, תפילין, מזוזות, ציצית, טהרת המשפחה.

הרבה אנשים אומרים הנה אנו אנשים פשוטים ולא רבנים מה רוצים ממנו, ישנם ברוך השם אלפי רבנים ובתי מדרשים ותלמידי חכמים, ואם הם לא עושים או לא יכולים לעשות, למה אני צריך לעשות פעולות האלו.

אבל תדעו נאמנה, כי אנחנו כעת ממש קרוב להגאולה שלימה ואנו מחכים לו למלך המשיח^ט בכל יום שיבוא^ז, ואנו צריכים לדעת מה שכתוב בזוהר הקדוש ובאור החמה, כי לפני ביאת המשיח יהיו רוב הרבנים^{כז} ומנהיגי ישראל מהערב רב רחמנא ליצלן. וישנם באמת רק יחידי סגולה^{כח} של רבנים שרוצים לעשות, אבל אין להם הכוח והממון לעשות הפעולות

(ט) עיין רמב"ם הלכות מלכים ריש פרק י'.

(כ) באופן "דאחישנה" ובאופן "דבעתה" (ישעי' ס, כב. סנהדרין צח, א).

(כא) הטעם מדוע הניח הקדוש ברוך הוא שהערב רב יסיתו וידיחו את עם ישראל, יען שהוא גם כן משום עקבתא דמשיחא, כדברי תיקוני הזוהר הקדוש (תקונא חד ועשרין, דף פ"ד, ובכסא מלך אות ש') עיי"ש, שמורין גם כן על השפעתו של עמלק.

(כב) "כלל ישראל" נקרא הקומץ הקטן שהוא בתשובה, אם רב אם מעט - "כי לא מרבכם חשק השם בכם, כי אתם המעט מכל העמים" (דברים ואתחנן ז, ז).

הטובות והנחוצות, על כן במקום שאין איש יאמר החלש גבור אני, ואין דבר שעומד בפני הרצון, כי בעקבתא דמשיחא נתקיימו בנו בעוונותינו הרבים במלואן דברי חכמינו זכרונם לברכה (סוף סוטה וסנהדרין צ"ז ע"א) שהמלכות תיהפך למינות, יראי חטא ימאסו, האמת תהא נעדרת וכו' וכו', ואז תהא שוררת מינות ואפיקורסות שלא שמעתן אוזן מעולם, הפקרות איומה תתפשט בעולם, והחשכות היותר נוראה תהיה בולטת בפרט על ידי טמטום ובלבול המוחות, דוגמת שעת עשיית העגל שעל עבודה זרה גילוי עריות ושפיכות דמים, שנהרג חור שהוכיחם, יעשו מחולות. וכל זה נעשה על ידי עמלק ימח שמו. והקדוש ברוך הוא רוצה שנעזור לו כביכול במלחמתו נגד עמלק, כי נשבע השם שאין שמו וכסאו שלם עד אשר ימחה את זכר עמלק מתחת השמים לגמרי. וביאת משיח צדקינו והתגלות כבוד מלכות שמים עלינו תלויים במחיית עמלק ימח שמו וזכרו לגמרי, ובמלחמה נגד עמלק הנצחון תלוי ב"שוייתי **השם לנגדי תמיד**" מצדנו, והיינו על ידי תשובה לפני השם יתברך, כמו דכתיב ובה לציון גואל ולשבי פשע ביעקב, במהרה בימינו אמן.

ובזכות שנתחיל לשתף פעולות נחוצות להחזרת היהודים בתשובה, כמו שאמרו חכמינו זכרונם לברכה (יומא פ"ו ע"ב) גדולה תשובה שמגעת עד כסא הכבוד, רצה לומר שנוגע בכסא הכבוד, והיינו שנשבע שאין כסאו ושמנו שלם עד שימחה זכרו של עמלק לגמרי מתחת השמים, והנצחון נגד עמלק ימ"ש תלוי בתשובתנו שנשעבד את לבנו לאבינו שבשמים, ובכך גדולה תשובה שמביאה את הגאולה, כי ביאת הגואל צדק האמיתי יהיה רק אחרי מחיית עמלק, ועל ידי התשובה ימחה זכר של עמלק, שכל זמן שישראל משועבדים לאביהם שבשמים וגבר ישראל כדאמרינן (יומא פ"ו עמוד ב') אמר רבי יוחנן

גדולה תשובה שמביאה את הגאולה, שנאמר "ובא לציון גואל ולשבי פשע ביעקב", במהרה בימינו אמן.

בלי תשובה אף הטוב נותן כח לסטרא אחרא

ובטוחים אנו שהספר הזה יסמוך לנוטים לנפול חס ושלום, וההוגים בספר הזה בעינא פקיחא יקומו גם אחרי נפלים ויחיו נצח, ויראו אור בהיר בתשובה שלימה.

העצה היחידה שלנו הוא להחזיר את העם בתשובה, כדלהלן: ראשית אנו צריכים לדעת שהדור הזה של עקבתא דמשיחא הוא הדור האחרון שאנו מקוים ממש בכל עת ורגע לזכות בביאת משיח צדקינו בקרוב ממש, **ומי שרוצה באמת לזכות לזה צריך לבקש ולבכות הרבה להשם יתברך שיזכה לעשות דבר טוב בחייו**, ובפרט כמו שכתוב בזוהר הקדוש שהדור שלנו הוא רוב רובן מהערב רב רחמנא ליצלן^{כג}.

ובבני יששכר (מאמרי חודש אדר) כתב: כתות הערב רב אשר בקרבנו הם יושבים, מינים מוסרים אפיקורסים, הן

כג) איתא בזוהר הקדוש (שמות דף ס"ז) בפרשת בשלח על הכתוב מלחמה להשם בעמלק מדר דר, אמר ר' יהודה בכל דרא ודרא בכל דרין דאתיין לעלמא לית לך דר דלית בהו מההוא זרעא בישא וקב"ה אגח בהו קרבא, רבי יצחק אמר ועלייהו כתיב יתמו חטאים מן הארץ, עיי"ש.

עוד איתא בזוהר הקדוש (ח"ב דף קכ:): דערב רב אינון יין דנתנסך לעכו"ם, ומנהון משומדים מינים ואפיקורסים משומדים לעבירות שבכל התורה כולה.

ובספר הקדוש אור החמה (פ' נשא בשם הרמ"ק) כתב וזה לשונו, הערב רב הם גויי הארץ נשמת החיצונים. ושם (על זוהר הקדוש משפטים דף ק"כ ע"ב) וזה לשונו: מלחמה להשם בעמלק שהם ערבוביא בישא שכולם נתערבו אלו באלו וזרע עמלק נתערב בהם ויש רשעי ישראל שהם נחשבים מכולם שהם פריצי ישראל מהרסיך ומחריביך ממך יצאו וכו'.

המה משורש עמלק הדעת דסטרא אחרא ער"ב ר"ב גימטריא דע"ת כאשר תראה בדורות הללו אשר בעונותינו הרבים נתרבה האפיקורסות, וגם אותן דקיימין כלי חמס על ישראל לפשוט את עורם מעליהם בעצות רעות בחוקים לא טובים ודי למבין, עד כאן. ובזוהר חי פרשת בראשית (דף קי"ג) כתב וזה לשונו: **ועתה רוב הדור עם הראשים שלהם הם מערב רב**, עד כאן.

ובספר דברי חיים בהשמטות לפרשת ויקהל כתב וזה לשונו, דלפני ביאת המשיח יהיו רוב הרבנים מהערב רב כו', וזה לשון הדברי חיים שם: כי ישראל בעצמן קדושים אך הערב רב כל חסדים דעבדי לגרמייהו עבדו כנראה בעליל שהרבנים והחסידים והבעלי בתים שבדור המה בעונותינו הרבים רובן מערב רב ורוצים לשרור על הציבור וכל מעשיהם רק לגרמייהו לקבל כבוד וממון ולכן אין להתחבר רק אם עובדים באמת שמוסרים נפשם לדי' לא לקבל שום תועלת לעצמם, עד כאן עיין שם עוד.

ועיין ברעיא מהימנא פרשת נשא וזה לשונו, א"ל רעיא מהימנא באומאה עלך בשמא דיקו"ק לא תאחר בכל יכולתך דהא אנא בצערא סגי, ויפן כה וכה וירא כי אין איש עוזר לי לאפקא לי מהאי צערא בהאי גבורה דאתמר עלי ויתן את רשעים קברו, ולא אשתמודען בי ואני חשיב בעינייהו בין רב רשיעיא ככלב מת דסרח בינייהו דחכמת סופרים תסרח בינייהו בכל קרתא וקרתא ובכל אתר דישראל מפוזרין בין מלכוון ואתהדרו אינון ערב רב רעיין על ישראל עאנא דקב"ה דאתמר בהו ואתן צאני צאן מרעיתי אדם אתם ולית לון יכולת למעבד טיבו עם ת"ח, ואנשי חיל ויראי חטא מסובבים מעיר לעיר ולא יחוננו, ומחרימין ערב רב בינייהו ולא יהבין לון באתרין סגיין אלא דבר קצוב דלא יהא תקומה לנפילו דלהון ואפי' חיי שעה, וכל חכמים ואנשי חיל ויראי חטא בצערא

בדוחקא ביגונא חשיבין ככלבים, בניים המסולאים בפז איכה נחשבו לנבלי חרש בראש כל חוצות, דלא אשכחו אכסניא בינייהו, ואינון ערב רב אינון עתירין בשלוחה בחדווא בלא צערא בלא יגונא כלל, גזלנין מארי שוחד דאינון דיינין רישי עמא, כי מלאה הארץ חמס מפניהם, עלייהו אתמר היו צריה לראש, באומאה עלך זמנא תניינא, עד כאן.

ונמצא מכל זה דברים נוראים, דרוב הרבנים ובעלי בתים הם של הערב רב, וצריכים ללחום נגדם במלחמה גדולה, ובעוונותינו הרבים לא די שאין נלחמים נגדם אלא הרבה אנשים יש להם קשר אתם ובונים להם בנינים ופלטרין גדולים, ונותנים להם ממון כסף רב, ויש להם שם כבוד ויקר וגדולה, והצדיקים האמיתיים המקושרים להם יושבים בעניות לא עלינו ואי אפשר להם לפעול ולעשות לצרכי שמים כראוי, להרבות פעלים לתורה וליראת שמים.

ועל פי זה אפשר להבין מה שכתוב בספר הקדוש היכל הברכה (בפרשת ואתחנן הנזכר לעיל על פסוק הטיבו וגו') וזה לשונו: "ואני תמהתי על בעלי בתים הכשרים למה ישנו כל הלילה ויבלו ימיהם בהבל, למה לא יעמדו באשמורת לומר תהלים וחצות כפי כחם ואחר כך ילכו להתפלל מלה במלה בכונת הלב, כל חד כפום שיעור דיליה, ואם הוא בר הכי ללמוד על כל פנים משניות, למה ימנע עצמו מזה ולומר איזה דפין מן הזוהר הקדוש כי כל דיבורים אלו הם קישוטי הנפש חיים לנפשו, למה לא ילחם עם חלק הרע שבנפשו המונע אותו בחכמות זרות ואם ההתחלה יהיה לו קשה שלא יטעום אלא מרירות, סופו יהיה לו אור וחיות ומתיקות וחיים לנפשו בזה ובבא וכו'. ואם יסמוך בעל הבית הכשר שהוא מתומכי התורה בוודאי אין דבר גדול בעולם מן מי שהוא תומך התורה אבל זעירין אינון, ועוד שיש הרבה טועין ומטעין **ואם אין לו זכות לא יזכה לזה אלא ידבק עצמו בשד יהודי שהוא תלמיד חכם,**

והרבה צריך בקשות ורחמים בבכיה שיזכה לדבק עצמו בתלמיד חכם אמת וצדיק, ולזה לא יזכה אלא על ידי זכיות הרבה ותפלות ותחנונים כי מן השמים אין נותנים שום דבר קדושה ומצוה אלא על ידי זכות הקדום וטורח ובקשות ותפלה" עד כאן.

והכוונה במה שכתוב ואם אין לו זכות לא יזכה לזה אלא ידבק עצמו בשד יהודי שהוא תלמיד חכם, יש לומר גם כן כנזכר לעיל, דיכול להיות שהוא תלמיד חכם אבל עדיין יכול להשתייך חס ושלוש לכת הערב רב והסטרא אחרא רחמנא ליצלן, ועל כן צריך לזה זכיות הרבה ותפלות ותחנונים שיזכה לדבק עצמו בתלמיד חכם אמת וצדיק, ודי למבין.

ראה (במסכת ב"ק דף ט"ז ע"ב), שביקש ירמיי על אנשי ענתות "הכשילם בעניים שאינם מהוגנים", וצריכים לחפש הרבה מאוד עד שמוצאים עני הגון באמת, תלמיד חכם וירא שמים שאז חשובה הצדקה שנותנים לפני הקדוש ברוך הוא.

וידוע הסיפור שהביא בספר הקדוש היכל הברכה פרשת ואתחנן (על פסוק הטיבו כל אשר דברו), מהרב הקדוש הרבי ר' זושא מהאניפאלי זי"ע, וזה לשונו:

"וסיפר לי מורי חמי הצדיק המפורסם מורינו הרב אברהם מרדכי מפינטשוב ששמע מאיש אלקים קדוש מורינו הרב ר' זוסיא מאניפאלי שסיפר לו איך בעניותו היה שמש בעיר אוסטראה והיה דרכו להתענות שנים ושלושה ימים, ואחר כך היה הולך לבקש מאיזה בעל הבית שיתן לו על לחם להשיב נפשו. ופעם אחד אמר בלבו שזהו חסרון אמונה לילך ולבקש לחם אלא יבטח באלקיו באמונה שלימה שלא יחסר מזונו, ופעם אחד התענה שלשה ימים כדרכו ואחר התענית לא היה מי שיתן לו מעט לחם והלך והתענה עד שהיה קרוב למות ולא היה מי שיתן לו שום דבר, והיה רעש גדול למעלה ולא

היה בכל המקום מי שיזדמן לפניו זה המצוה הגדולה לקיים נפש קדוש כזה. כי לא היה אפילו אחד שיהיה ראוי לזה אף שהיו שם אנשים כשרים הרבה לא היו ראויים למצוה זאת שישלח לו השם יתברך דורון כזה כמבואר בזוהר (ויקהל דף קצ"ח ע"א), וברא לו השם יתברך שני דדין בפיו, אחד הוציא דבש ואחד הוציא חלב, ושלשה חדשים היה ניזון מזה הדבש וחלב שהיה יונק מן הדדין שבפיו, ואחר עבור שלשה חדשים בא אליו אחד ואמר לו זוסיא קח לך ששה גראשין וקנה לך לחם אזי ברגע נפסק זה הדבש וחלב, כך סיפר הצדיק בפיו למורי וחמי", עכ"ל בספר היכל הברכה.

ובאמת צריכים להתפלל הרבה על זה שימצא עני תלמיד הגון^{כד} שתהא הצדקה חשובה לפני הקדוש ברוך הוא.

וכמה נוראים הדברים שכתב בספר הקדוש תולדות יעקב יוסף (פרשת נשא, ד"ה העולה) וזה לשונו: "העולה מזה דראוי העושר לילך אל החכם לקבל ממנו חכמה כמו שהחכם הולך אצל העושר לקבל ממנו חסד מעשרו כי זה תכלית הבריאה כמו שכתוב במדרש (שחר טוב) (תנחומא משפטים ט"ו) על פסוק ישב עולם לפני אלקים ורצה לומר שאל שיהיה כולם שוין בעושר וחכמה שלא יצטרכו לקבל זה מזה, והשיבו רוח הקדש אם כן חסד ואמת מן יצרוהו, כי במה יזכה זה עם זה, מה שאין כן עכשיו החכם מקבל חסד מהעושר והעושר מקבל מן החכם תורה וחכמה הנקרא אמת, ובשכר שמשפיעים זה לזה בחכמה ובעושר כך מלמעלה יורד השפע וכמו שכתוב בש"ס ולמוכיחים יונעם ועליהם תבוא ברכת טוב, כל זמן שתוכחה בעולם ברכה בעולם וכי' (תמיד כ"ח ע"א) ורצה לומר

(כד) וראה לעיל בהערה אות יב מה שכתב: "ותרופה אחת מצאנו לו אם יזכה את הרבים", וכו'.

שגורם שפע כנוזר לעיל, וכמו שכתוב בתיקונים (תיקון מ"ד) יעו"ש"י.

"ובזה" יובן חסד ואמת נפגשו, ורצה לומר כשעושיין להשפיע זה לזה החכמים מקבלין חסד מהעושר והעשירים שומעין חכמה ומוסר הנקרא אמת מהחכמים שהוא עיקר התכלית כמו שכתוב חסד ואמת מן ינצרוהו כנוזר לעיל, אז גורמים לייחד ב' מדות הגורמין שפע וברכה בעולם, וזהו צדק ושלוש נשקו" וכו'.

"ובזה" יובן דברי נעים זמירות ישראל בפתח דבריו, למה רגשו גוים ולאומים יהגו ריק יתיצבו מלכי ארץ וגו' ורצה לומר שלא אמר זה דרך תרעומות להתרעם למה רגשו וכו' רק שאמר דרך מוסר לעמו ישראל בטוב טעם ודעת להבינם למה רגשו גוים ולאומים יהגו ריק להתעולל עלילות בריק והבל על בחירי אומה ישראל, כאשר באזנינו שמענו עלילות שונאינו בכמה מיני תחבולות אין מספר להעלותן אשר האומות מעלילין והם המוני האומות הנקראים גוים שרגשו וגם השרים של המדינה מאומות העולם הנקראים לאומים יהגו ריק, היאומן כי יסופר להאמין מחכמי אומות העולם על דברי הבל וריק כזה, אבל זה נמשך מצד כי יתיצבו מלכי ארץ מאן מלכי רבנן (גיטין ס"ב ע"א) שמעמידין על פי השר שארץ שלו, וזה שנצב לרב שנקרא מלך על פי מלכי ארץ שהארץ והעיר שלו אחר חורבן הבית [ותיבת מלכי משמש לכאן ולכאן] ויתיצבו מלכי ארץ ורוזנים שהם המנהיגים של הרב הנזכר לעיל נוסדו יחד על השם ועל משיחו, כי מיד יועצים עצות על השם בענין מאכלות אסורות להעביר שוחטים טובים ולהעמיד רעים לפי רצונו וכיוצא בזה לפי מה שראתה עיני ועל משיחו **שהם הלומדים העוסקים בתורה ועבודה אין לגרשם מהעיר ולבטל מנין שלו** יעשו כעובדא דאחז המלך שאחז בתי כנסיות ובתי מדרשות ואמר אם אין חכמה אין הקדוש ברוך הוא

משרה שכינתו בישראל שנאמר חתום תורה בלימודי וכו' (ישעיה ח'), ננתקה את מוסרותימו ונשליכה ממנו עבותימו, ורצה לומר כי עצתם איך להשליך עבותות האהבה שבינם לבינו יתברך על ידי שיש להם מקום מיוחד להתלמד ולהתפלל ולהסיר מוסרותימו שעל ידי תורה ומוסר כולם נכנעים לפניהם ולהסיר עול מעלינו זהו תוכן עצתם".

"והנה באלו יש ב' כתות כנזכר לעיל שיש יראי השם לשם שמים וכנזכר לעיל, ובזה אמר יושב בשמים ישחק

ורצה לומר כי זה שהוא ברום המעלות בשמים שכבר נתקשר באהבה יתברך גם עתה ישחק וישמח ולא יחוש כלל לעצתם, מה שאין כן אד' ילעג למו, כי כת ב' הנזכר לעיל שהי' במדרגה תחתונה הנק' אד' כנודע שלא היה לשם שמים רק ליטול את השם שהוא מחסידי ארץ, וכעת שרואה שיועצים עליהם הרוזנים וכו' מיד הוא עצמו ילעג למו על היראים כדי שלא ימצא בו שום דבר מחסידים שלא ילכד בעצת רוזנים, וזה הוא השמירה של מעלה לבל יכנס פנימה כל מי שיהי' כי מי שאינו הגון אז ידבר אלימו באפו ובחרונו יבהלמו כדי שיהיו נרפים מהתורה והעבודה לכוונה הנזכר לעיל, אבל ואני נסכתי מלכי על ציון הר קדשי, ורצה לומר שדוד אמר על עצמו ואני שעמדתי בנסיון כל הבזיונות והשפלות וכעת אני נסכתי מלכי שאינו נצב ממלכי ארץ על פי השררה רק ואני נסכתי מלכי שהוא אלקי עולם השם על ציון הלומדים המצויינים בהלכה שעיקר מלכותי ונסיכותי הוא על הלומדים העוסקים בתורת השם ועבודתו כמו שכתוב חבר אני לכל אשר יראוך וכו' (תהלים קי"ט) ועל זה הוא סמוך לשון חיבור כמו ועליו מטה מנשה (במדבר ב') כי הם נטורי קרתא (פתיחתא דאיכ"ר א') ואין צריך לומר שלא לגרשם מהעיר רק שהם עיקר ממשלתי. וגם על הר קדשי שהם ראשי קציני אלופי ישראל שהם נקראים הר והם גורמים קדושתו כמו שכתוב (דברים ב') ויהי כאשר תמו וידבר השם אלי

שאינן קדושת שמו על נביאים כי אם בזכות ישראל ומה שהעמיד יתברך אותי לנסיך ומלך הוא בזכות ישראל שהם נקראין קודש ישראל להשם ראשית תבואתו (ירמיה ב') וחס על כבודם שיהיה להם רועה נאמן לבל יגיס דעתו עליהן כמו שאמרו (יומא כ"ב ע"א) אין ממנין פרנס על הציבור אלא אם כן קופה של שרצים תלוין אחוריו", עד כאן לשונו הקדוש הנוגע לענייננו.

רואים אנו גם כן מדברי התולדות יעקב יוסף **שהצדיקים ועובדי השם יושבים בעניות ובדחקות מה שאין כן אותם שדורשים רק כבוד עצמם יושבים על מי מנוחות ולא חסר להם כלום וכנזכר לעיל.**

ולכן צריך באמת סייעתא דשמיא גדולה לזה, שתהיה הצדקה שנותן באופן ראוי והגון, שיתן לעני הגון תלמיד חכם וירא שמים שאינו שייך לכת הערב רב רחמנא ליצלן. והעצה לזה מה שאפשר לו לעשות שהכסף שלו ילך ישר להקדושה הוא לעשות כמו שכתב רבינו בעל החיד"א (העתקנו לעיל), להדפיס ספרים קדושים שמעוררים את אחינו בני ישראל לעשות תשובה באמת, וכמו שכתב הגר"א במשלי (פרק י"ב פסוק י"ד) **שלעולם יראה אדם להוכיח את חברו על דבר שעושה לא טוב** (פירוש לשונו: לא רק בעבירה ממש אלא גם על דבר לא הגון, כבתוספות דיבור המתחיל דבר בברכות דף ל"א): **כי אם ישמע לו וייטב את מעשיו אז כל המצוות שיעשה הם על ידו (וגדול המעשה יותר מן העושה, קל וחומר כשנכפיל ריבוי פעולות מעשה התיקון במעשי המוכח מהיום והלאה) יטול שכר כמו העושה עצמו ואם לא ישמע לו אזי יטול את הטוב ממנו כמו שכתב האר"י ז"ל והוא בסוד זכה נוטל חלקו וחלק חברו בגן עדן והרשע נוטל חלקו בגיהנם, עכ"ל**

ובזכות שנתחיל לשתף פעולות נחוצות להחזרת היהודים בתשובה, נזכה בקרוב ממש לגאולה האמיתית במהרה בימינו אמן.

סיום

בגמרא הקדושה אמרו, כל מה שישראל אוכלין בעולם הזה לא אוכלין אלא בשביל האמונה^{כה}, על כן נחוץ מאוד שילמדו בספרים האלו פעמים הרבה עד שיבין היטב התכלית האמיתי שבא לתקן בעולם הזה, ואז בודאי הקדוש ברוך הוא ירבה השפע שלו ופרנסתו ומי שכבר חננו השם בעושר ונכסים, יתגדל מזלו, ויתן השם לו ולביתו אריכות ימים ושנים, וינצלו מצער, ומי שצריך לשידוך בחור או בתולה יזמין להם הקדוש ברוך הוא זיווג הגון בנקל, ומי שלומד תורה יהיה לו סייעתה דשמיא, ומי שרוצה לפעול ישועות בקרב הארץ בתפלתו בודאי הקדוש ברוך הוא ישמע תפלתו על ידי זה ביותר, ומי שיש לו חולה בתוך ביתו חס ושלום, ינדר שילמוד איזה פעמים באלו הספרים וגם החולה יקבל עליו ללמוד בזה הספר אחר קימתו מחליו לכל הפחות חצי שעה בכל יום ובעת שנותן איזה רפואה

(כה) עיקר האמונה הוא, ש"השם אחד יאיר בנפשו" (ראה תניא סוף פרק י"ח, ופרק ל"ה), דמדריגת החכמה הוא "אחד האמת שהוא לבדו הוא ואין זולתו". (ועיין רמב"ם בהלכות יסודי התורה פרק א' הלכה ז'). וכל עבודת האדם צריך להיות "בלתי לד' לבדו". אנו צריכים להיות מוכנים למסור את נפשינו במסירות נפש ממש ללא כל חשבונות של כסף וכבוד ופוליטיקה (כי העבודה כזאת אין לה שום חשיבות למעלה בשמים, ואחר מאה ועשרים שנה יבוא לשם בלי כלום) רק צריכים לעבוד את השם בתמימות "בלתי לד' לבדו", כמו שהצדיק הקדוש רבי ר' מרדכיאל'ע מנדבורנא זי"ע היה אומר בעת התפילה כשהוא הגיע ל"לא-ל ברוך נעימות יתנו" וכו', "כי הוא לבדו מרום וקדוש", אז הוא אמר באידיש, רק הוא לבד, רק הוא לבד, "נאר ער אליין נאר ער אליין" הוא חזר על כך לפחות 100 או מאה וחמישים פעם בכדי שיכנסו לכל העצמות שאין עוד משהו חוץ מהשם יתברך לבדו. ואחר כך אמר בשמחה גדולה ובלהבות אש "פועל גבורות עושה חדשות" וכו', זכותו יגן עלינו.

יתן לר' מאיר בעל הנס איזה צדקה אז בודאי ימהר השם עזרתו.

על כן נא ונא אחינו בני ישראל כה יהיה הקדוש ברוך הוא בעוזרי שטובתכם וטובת בניכם אני מבקש, והנני רוצה בטובת ישראל בלב שלם, שימו לבבכם לדברי המחבר שמבטיח להקוראים בזה הספר כנזכר לעיל. ועל כל פנים למיחש מיהו בעי אשר חסרון בודאי אי אפשר להיות על ידי הלימוד הזה וכמה אנו מבטלים בספורים ופאליטיק, ובדברים של מה בכך או רק בשמיעה לבד, ובודאי לקרות בזה הספר לא גרע חס ושלום.

ובטוחים אנו שהספר הזה יסמוך לנוטים לנפול חס ושלום, וההוגים בספר הזה בעינא פקיחא יקומו גם אחרי נפלים ויחיו נצח, ויראו אור בהיר בתשובה שלימה¹³. ובפרט לעת כזאת אשר יפנה הלילה ואור הבוקר ממשמש ובא,

(כו) ובבאר היטב סימן תקע"א (סעיף א) וזה לשונו: **ודע שכל המעשים שאדם עושה ותורה שלמד בעודו רשע בעוונותינו הרבים מוסיף כח בקליפות, עד שחוזר בתשובה מוציא מהקליפה. ובשלחן ערוך הרב הלכות תלמוד תורה (פרק ד סעיף ג) וזה לשונו:** וכך אמרו חכמי הקבלה שכל התורה ומצוות שאדם עושה בעודו רשע אף שמוסיף כח בקליפות לפי שעה מכל מקום כשיחזור אחר כך בתשובה בגלגול זה או בגלגול אחר כמו שנאמר (שמואל ב, יד, יד) כי לא ידח ממנו נידח (עיין שם בשינוי לשון), אזי מוציא מהקליפה כל התורה והמצוות וחוזרים לקדושה בחזרתו (עיין תניא פרק י"ז). ובספר אלף כתב (אות רל"ט) וזה לשונו: ארשום בזה איזה דברי אגדה ממרנא ורבא רבי משה משולם איגרא אבד"ק פרעשבורג זיע"א, מספרו איגרא רמ"ה חלק ב' שאינו בנמצא. שם (דף כ"א עמוד ב' בד"ה "בחצוצרות וקול שופר") בתהלים "אם לא ישוב חרבו ילטוש קשתו דרך ויכוננה ולו הכין כלי" וגו', על פי הידוע דאדם רשע אף מה שעושה טוב נותן כח בסיטרא אחרא (עיין באר היטב אורח חיים סימן תקע"א סק"א)

שבודאי הדור הזה יזכה לראות בנחמות ציון וירושלים, על כן נאה ויפה לנו להתאמץ בכל כחנו לקרב הגאולה שלימה על ידי התעוררות דלתתא להחזיר בתשובה לעצמו וגם לאחרים¹² לעורר אותם כי כל ישראל ערבים זה לזה¹³, **ובודאי כל דבור ודבור עושה רושם למעלה אם הוא לשם שמים**, ובודאי

יידוע דאיתא בקרא אשר לקחתי מיד האמורי בחרבי ובקשתי, חרבי זו תפלה, קשתי זו תורה, וזו, אם לא ישוב בתשובה, חרבו ילטוש קשתו, דרך זו תורה ותפלה שיעשה לו, הכין לכלי מות עכ"ל. ועל ידי התשובה חוזר הכל לקדושה, כנזכר לעיל.

ל) בספר מבשר צדק פירש מה שכתוב "אם אין אני לי מי לי", כי אפילו יחיה אדם אלף שנים ויעסקו בתורה ועבודה אף על פי כן לא יוכל לצאת ידי שמים מה שמחויב לעבוד את השם יתברך. ותרופה אחת מצאנו לו אם יזכה את הרבים בתורה ובמצוות אז תורתם ומצוותם יהיו לו למליצי יושר לפני אב הרחמים יתברך. וזה שאמר אם אין אני לבדי עוסק בתורה ובעבודה אלא אני עוסק עם רבים ומזכה אותם, מי שיעשה מצוות ומעשים טובים לי שייך לי כיון שאני זכיתי אותם וכל מה שעושים יעלה על חשבוני. וכשאני לעצמי עובד השם ואינני מזכה את הרבים מה אני כלומר מה אני נחשב וכו'.

כח) ועוד הפעם אנו מבקשים שלא יהיה דבר הזה קטן בעיני אחינו בני ישראל כי כדאי וראוי לנו לחשוב מחשבות ולעשות איזה תחבולות ועצות גם לתכלית האמת וצריכין אנו לקנא בכת "המיסיאנעריין", שמייגעים הרבה להעלות כבודו של שקר, כי זאת ידוע הוא שמיד בא הבעל דבר בטענות להתבטל דבר מצוה ובפרט לזכות הרבים שזאת המצוה יקרה היא מאד בעיני הקדוש ברוך הוא אבל צריכין אנו לגרש היצר ולומר הלא כמה פעמים אבדתי ממון יותר וגם נתתי ממון במקום אשר אפילו ספק לא היה שייגיע נחת רוח להמקום ברוך הוא וגם נתתי כמה פעמים על (הלאטריע ועוד), ולמה לא אעשה הדבר שעל כל פנים אפשר להיות מצוה, ועבירה בודאי לא, ומכל שכן שהוא מזכה את הרבים כדי לעשות נחת רוח להבורא כל עולמים. הקדוש ברוך הוא ישלם שכר טוב להמחזיקים, להם ולבניהם.

הקדוש ברוך הוא יקיים הבטחתו שאמר "שובו אלי ואשובה אליכם", כי הקדוש ברוך הוא רוצה שיעוררו את עצמם מלמטה ויהיה אתערותא דלתתא על כל פנים כפתחו של מחט בכדי להשתיק המשטינים, ופתע פתאום ישלח לנו השם המבשר טוב משמיע שלום וישועות וישמח לבינו ותגל נפשינו באומר לציון מלך אלהיך במהרה בימינו אמן.

בעזרת השם יתברך

פרשת ויקרא - פרק כ"ג

תיקון נשמות זרוחות

אחת מהעובדות הגדולות אשר רבינו רבי ר' מרדכי מנדבורנא, כממשיך בדרכם של הבעל שם טוב הקדוש ותלמידיו זכותם יגן עלינו, היה לתקן רוחות ונשמות המתגלגלים בחי, צומח, דומם, מדבר או נשמות ורוחות המרחפות באויר ומחכות לבוא יבוא היום אשר בו יזכו לשוב לצור מחצבתם ויתוקנו על ידי הצדיק.

רבינו כמובן התעסק בעבודה גדולה זו בין בשבתו בביתו בין בנסיעותיו אשר הרבה פעמים נסע במיוחד עבור לעשות איזה טובה תיקון לנשמה הזקוקה לזה. הנלווים אל רבינו בנסיעתו סיפרו שרואים בדרך דברים גדולים ונפלאים מאוד, והיו פעמים שבאמצע הנסיעה אמר רבינו אני נוסע בדרך זו בכדי לתקן איזה דבר.

תיקון נשמה תחת השער

באחת מנסיעותיו של רבינו עברו באמצע הדרך ליד בית גדול אשר בו התגורר שר גדול, מסביב לבית היה חצר מוקפת גדר עשוי מברזל ועליו גדר תייל, כראות רבינו את החצר צוה לעצור ולהעמיד את העגלה בצד, רבינו ירד מן העגלה וטייל ליד שער החצר.

מלוי רבינו התפלאו מאוד לפשר מעשיו אך אף אחד לא הרהיב עוז בנפשו לשאול את רבינו על זה. כעבור חצי שעה צוה רבינו לעלות על העגלה ולהמשיך בנסיעה, באמצע הדרך פנה רבינו אל האנשים ואמר להם וודאי

אתם התפלאתם על התנהגותי כאשר טיילתי ליד שער החצר, הנה אספר לכם ותבינו את הדברים לאשורם.

עברייך גדול שלא האמין בשכר ועונש

בעיירה אחת התגורר איש שהיה עברייך גדול והיה מאוד קל בדעתו עד כדי כך שאמר שהוא אינו מאמין בשכר ועונש, וחברו עליו חבריו, ומידי פעם דיברו על לבו בתוכחת מגולה שיסור מסורו שייטיב את דרכיו כי אית דין ואית דיין ויבוא יום שיצטרך ליתן דין וחשבון לפני מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא על כל מה שעשה משך כל ימי חייו, אך הוא תמיד השיב וכי מה איכפת לי מה יהיה לאחר מותי, העיקר הוא שעכשיו אני יכול לעשות כל מה שלבי חפץ בלי הגבלות.

באחת הפעמים אף הוסיף לומר לאחר מותי תוכלו לעשות עמי מה שאתם רוצים אפילו לשים עלי את שער הברזל של החצר, לא עברו ימים רבים, והאיש הזה מת וקיימו חבריו את דברו אשר בעצמו פסק עליו. והנה הוא עומד תחת שער הברזל כשמלאכי חבלה עמו והוא סובל צער רב ויסורים נוראים זה כמה שנים.

וכאשר עברנו דרך שם בכה לפני וביקש ממנו שאעשה לו איזו טובה, וברוך השם עלה בידי לעשות לו טוב.

(סיפורים נפלאים)

כל החיצונים מפחדים

סיפור אחד מנכדי רבינו שהוא בעצמו היה פעם אצל רבינו והגיעה אליו אשה אחת שהיה בה דיבוק לא עלינו וכאשר בא רבינו החוצה לחצר, הגביהה האשה פתאום את עצמה לגובה ונפלה על התנור שעמד בחצר שהיו מבשלים עליו.

ופעם אחת צעק הדיבוק ואמר בזה הלשון ווען איהר דאווענט, אלע חיצונים וואס געפינען זיך אונטער דעם הימל באהאלטן זיך אין תהום רבה זיי זאלן נישט פארברענט ווערן פון די ווערטער וואס גייען ארויס פון אייער מויל (= כשאתם מתפללים - כוונתו לרבינו - מתחבאים כל החיצונים שבעולם בתהום רבה כדי שלא ישרפו מהבל פיכם).

(מאמר מרדכי)

הסוסים נעצרו על ידי הנשמות

רבינו נסע פעם לביתו דרך איזה יער גדול, ולפתע באמצע הדרך נעמדו הסוסים באופן פתאומי ולא רצו להמשיך בדרכם, העגלון היכה אותם וניסה בכל מיני תחבולות אך לשוא, הסוסים לא זזים ממקומם, פנה העגלון ואמר לרבינו שהסוסים לא רוצים להמשיך בנסיעה, אמר לו רבינו: אל תכה אותם רק רד יחד עם הנוסעים ותתרחקו מכאן ותחזרו כעבור שעה. הם ירדו מהעגלה וטיילו במקום הרחק מהעגלה, כפי אשר צוה אותם רבינו.

כעבור שעה חזרו והמשיכו בנסיעה, באמצע הדרך סיפר רבינו מה היתה הסיבה שהסוסים נעצרו באמצע הדרך ולא רצו להמשיך בנסיעה, כי עמדו לפניהם כמה מאות נשמות אשר חיכו לי, בידעם שאני אסע דרך כאן והם אחזו בחזקה בסוסים ולא נתנו להם להמשיך בנסיעה עד שאתן להם תיקון, ובחסידי השם נתתי לכולם תיקון, ולאחר מכן הרפו הנשמות מהסוסים וכך אפשר היה לנו להמשיך בנסיעה.

(מאמר מרדכי)

שכן רע שהתגלגל בעכבר

פעם אחת נכנס אל חדר רבינו עכבר גדול עם רגל מוזרה היה בריה משונה, לא ראו כמוהו, ונעמד נגד רבינו והסתכל עליו, רצו האנשים ששהו בחדרו לגרשו.

אך רבינו מנע בעדם כשהוא שואל אותם בזה הלשון: צו ווייסען ענק וואס איז די נאמען פון די בעל חי (= האם אתם יודעים מה שמו של בעל חי זה?) ענו האנשים שלבעל חי זה קורים עכבר, המשיך רבינו ושאל בזה הלשון: צי ווייסען ענק ווי אזוי זאגט מען א שכן אויף דייטש (= האם אתם יודעים היאך אומרים שכן בגרמנית).

ענה אחד האנשים שבלשון גרמני קורים לשכן = נאכבאר נענה רבינו ואמר בזה הלשון: יא, יא, ער איז געוועהן מיינער א שכן און איך האב געליטען פון איהם שרעקליכע צרות און יעצט איז ער געקומען צו מיר און בעט פון מיר אז איך זאל איהם מוחל זיין, לאז איך וויסען אז איך בין איהם מוחל במחילה גמורה אויף אלעס וואס ער האט מיר געטאן (= הוא היה שכן שלי והיה עושה לי צרות צרורות ועכשיו הוא בא ומבקש ממני מחילה וסליחה, להוי ידוע שאני מוחל לו במחילה גמורה), כאשר אך גמר רבינו את דבריו מת העכבר, והיה זה סימן שהנשמה קיבלה את תיקונה.

(תפארת מרדכי)

מקוה לחיים ולא למתים

פעם אחת בשבת קודש קודם מנחה סיפר רבינו: בני רבי בערצ'י (הלא הוא הרב הקדוש רבי ישכר בער אדמו"ר מסאטמער זכותו יגן עלינו אמן) - סיפר לי שבחלומו ראה איש אחד שכבר לא היה בזה העולם, בא אליו ואמר לו, דע לך שבמקוה של אביך הרבי טובלים

נשמות מכל העולם, והא לך סימן שאתמול אתה היית האחרון שטבל במקוה, ועכשיו לך בבוקר אל המקוה ותמצא שהדף אשר בו כסית את המקוה אינו על מקומו כמו שהנחת אותו אתמול, וכן היה, על כן, אמר רבינו לסובבים אותו, אומר אני לכם שכל זמן שאני בביתי יכולים אתם לטבול במקוה שלי אך כאשר אני לא נמצא בביתי אל תטבלו במקוה שלי [לרבינו היו ב' בורות של מקוה בחצירו], כי ישנו נשמות שונות שבאות לטבול במקוה, ואספר לכם מה שהיה לי בשנה שעברה, כאשר רציתי לתקן את המקוה בראותי שהמים נחסרים מיום ליום אמרתי בלבי וודאי יש שם איזה חור הטעון תיקון, והנשמות כעסו עלי כי משך כל הזמן שיארך התיקון לא יוכלו לטבול, ופעלו איזה עוולה, שירד הרבה גשם ומשום כך לא יכלו לתקן את המקוה, ואתמול גם כן ראיתי שהמים של המקוה הולכים ונחסרים, ומורא עלה על ראשי בזכרי מה שעבר עלי בשנה שעברה ופחדתי שאולי יעכבו אותי הנשמות עוד פעם מלתקן את המקוה. על כן הנני עומד עכשיו בפני עשרה מישראל, וכל בי עשרה שכינתא שריא והנני מזהיר את הנשמות אזהרה נחרצת ואוסר עליהן באיסור גמור שלא יעזו לטבול במקוה שלי עד שלא אסיים את המלאכה ואין להם חלק ונחלה בה. כי במקוה ששייך לקהל עוד מובן שיש להם חלק, משום שיד כל אדם בו, אבל במקוה של יחיד אשר אני עשיתי עבורי מה שייכות יש להם בו הרי לא עשיתיו למתים כי אם לחיים.

(גדולת מרדכי)

הקמצן שנתגלגל בדוב

פעם אחת בא לחצר רבינו איזה גוי עם דוב גדול - [כי כן היה מנהגם של הגויים בימים ההם לשחק לפני אנשים עם הדוב ונותנים להם שכרם וזו היתה פרנסתם] -

באותו רגע שהוא בא, יצא רבינו מפתח ביתו והביט בדוב ואמר בזה הלשון: שמואל, שמואל, אזויפיל געלט איז געווען אמאל אין דיינע רשות און יעצט טאנצטע אין דעם גוף פון דעם בער, און מגעט פאר דיר אכזריות'דיגע קלעפ מיט א שטעקן, און אפילו א ביסל ברויט גיט מען דיר נישט, זיי נישט קיין שוטה און גיי ארויס פון דעם בער, און טאנץ נישט און שפיל נישט מער (= שמואל שמואל כל כך הרבה כסף היה לך פעם ברשותך ועכשיו אתה רוקד בתוך הגוף של הדוב, ונותנים לך מכות אכזריות במקל וגם לחם צר לא נותנים לך, אל תהיה שוטה צא החוצה מגוף הדוב ואל תרקוד ואל תשחק יותר).

ויהי כאשר גמר רבינו לדבר את דבריו, נפל הדוב על הארץ אין אונים ומת, הגוי התחיל לצעוק ולבכות על אבידתו והתחיל להשתולל קצת, רבינו קרא לו ואמר לו הירגע ואני אשלם לך את מחיר הדוב. כמה עולה הדוב, שאל אותו רבינו, נקב הגוי בסכום המגיע לו עבור הדוב ורבינו נתן לו ופטרו לשלום.

(גדולת מרדכי)

עוד מספרים שפעם אחת נכנס איזה דוב לתוך חצרו של רבינו, ורבינו נאנח ואמר: מי יודע כמה מליונים היה ברכוש האיש הזה כשהיה בזה העולם בגלגול הקודם והיה קמצן גדול ועכשיו הוא בא בגוף הדוב ומכים אותו במקל וברצועה מכות אכזריות ואפילו לאכול אין נותנים לו.

(גדולת מרדכי)

תיקון על ידי מזמור

פעם אחת כאשר עמד רבינו ליד החלון והביט החוצה ראה והנה שני גוים מוליכים דוב, מיד פנה רבינו לאחד ממקורביו ואמר לו שיראה לסלק את אחד מהגויים לזמן מועט על ידי תחבולה כלשהיא, אחר כך פנה רבינו

לאיש אחר ואמר לו לך ודבר על לב הגוי שנשאר שיואיל נא למכור את הדוב, וכן עשו, לאחר שיכנוע הסכים הגוי למכור את הדוב תמורת סכום הגון והלך לו.

מיד הובא הדוב אל החצר, רבינו יצא אל החצר ופנה אל הדוב בשאלה מאין אתה, ענה הדוב מווארשה, ענה הדוב חזן הייתי שם, מיד לאחר מכן אמר רבינו להסובבים אותו שעמדו משתוממים לומר מיד אתו מזמור תהילים.

ויהי כאשר אך גמרו לומר את המזמור נפל הדוב ומת ועל פי פקודת רבינו קברו אותו על יד המקוה.

(קונטרס מכתב שנת המאה בשם מורנו הרב ר' דוב היילפרין שיחי' לימים טובים ארוכים)

הדוב המרקד

פעם אחת לאחר התפילה ביקש רבינו מהמתפללים שיצאו אתו מחוץ לעיר, מיד הזמינו כמה עגלות ונסעו עד שהגיעו למקום אשר בו אמר רבינו לעצור, והמתינו שם כמה שעות כשרבינו אחוז שרעפים ודבוק במחשבותיו.

והנה הם רואים קבוצה של גויים מובילים בידיהם כמה דובים מאולפים כנהוג בימים ההם לסובב ברחובות העיר עם דוב היודע לרקוד היטב, והעוברים ושבים משלשלים לקופתם כמה פרוטות וזו היתה פרנסתם, הגויים בראותם קבוצה של אנשים עומדת באו על ידם לשחק עם הדובים בכדי שיוכלו להרויח עוד כמה פרוטות, בין הדובים שרקדו היה גם דוב זקן שכבר לא יכול היה לרקוד אך הוא רקד כפי יכולתו והגויים סיפרו לאנשים אודותיו.

כאשר שמע רבינו את דבריהם התעורר מדביקותו ונענה ואמר להם אני מוכן לקנות את הדוב הזה, הגויים הסכימו בחפץ לב שהרי הם רצו כבר מזמן להתפטר ממנו

ועשו את המכירה, אחר כך לקח רבינו את השרשרת והביא את הדוב בכבודו ובעצמו לאורך כל הדרך ובאמצע הדרך אמר לו רבינו: די רקדת.

כֹּאשֶׁר הגיעו הביתה שם רבינו את הדוב בסוכה ושם הוא התגורר משך כמה ימים ומאכלו היה מהשריים של רבינו, באחד הימים כאשר הביאו לו את האוכל ראו שהוא מת, מיד הלכו וסיפרו זאת לרבינו נענה רבינו ואמר, דעו לכם שהוא היה בגלגול הקודם צדיק גדול והיות ובמשך ימי חייו עלי אדמות לא שמח ולא רקד בחתונות יצא פסק מבית דין של מעלה ונגזר עליו שירד לעולם הזה ובכדי לכפר על זה ירקוד כל חייו וזה הוא הדוב שרקד כל ימי חייו אף בשארית כוחותיו, אחר כך צוה רבינו לעשות לו טהרה במקוה וקברוהו בכבוד גדול.

(קונטרס מכתב שנת המאה, בשם הספר עולמו של אבא)

זמן התיקון שהגיע

עוֹד מסופר שפעם אחת כאשר יצא רבינו לחצר ביתו בלווית כמה אנשים ושוחח אותם, לפתע נשמע קול רעש מהרחוב, שאל רבינו לפשר הרעש, נענה אחד ואמר לרבינו שגוי אחד בא עם דוב ובכדי שידעו כולם, הוא דופק על תוף ואז הדוב מתחיל לרקוד, והילדים שהתאספו לראותו מרעישים בקולם.

מִיד צוה רבינו להביא לפניו את הגוי יחד עם הדוב כאשר בא הגוי, בקשו רבינו שיואיל למכור לו את הדוב, הגוי מאן באמרו הן זהו מקור פרנסתי היחיד והאיך אוכל למכור את הדוב, האנשים שעמדו שם בראותם את גודל רצונו של רבינו לקנות את הדוב דיברו על לבו עד שעלה בידם לשכנע אותו, תמורת כסף הגון של מאה רובל, שהיה הון עתק בימים ההם, ומיד קיבל את הכסף והלך לו לדרכו.

רבינו שחרר את הדוב והאנשים שעמדו שם ברחו מגודל הפחד ורבינו עומד על מקומו ואמר לדוב בזה הלשון: "מעגסט שוין האבען א תיקון" (מותר כבר להיות לך תיקון) ומיד נפל הדוב על גבו ומת. (קונטרס מכתב שנת המאה בשם הגאון הצדיק רבי אהרן משה לייפער מחוסט זכר צדיק לברכה)

העץ המזיק

בין העיירות ברעזנא ואונגוואר היה מקום אשר היתה שם גבעה קטנה ולצדה היה עץ גדול, ואותו מקום היה מקום סכנה עד כדי כך שכל העובר שם היה ניזוק רחמנא ליצלן, וכאשר הגיע רבינו לאותו מקום בהיותו על אם הדרך ביקש מהעגלון להעמיד את הסוסים, משך שעתיים שהה שם רבינו כשהוא אחוז שרעפים ביחודים וכוונות, ולא אבה לשמוע להפצרותיהם של הנוסעים עמו שהיום קצר [כפי שיסופר לקמן בפרק ויהי בנסוע שרבינו נסע רק בערב שבת קודש]. ועוד מעט כבר יכנס שבת קודש, כעבור שעתיים התעורר רבינו מדביקותו וצוה להמשיך בנסיעה, והגיעו למחוז חפצם בעוד היום גדול לרוב תמיהתם של הנוסעים, ומאז לא ניזוקו יותר העוברים במקום הזה, כעבור כמה ימים נפל העץ שעמד לצד הגבעה ונעקר עם שרשו וליהודים היתה אורה ושמחה.

(מאמר מרדכי)

הנשמות חיפשו תיקון

בכל מקום שהיה רבינו מתאכסן בו בעת נסיעותיו היה מצווה לבעל הבית שילך עם בני ביתו לישון אצל קרובים וידידים.

כי ידוע הדבר שהיו באים אל רבינו נשמות אשר ביקשו תיקון, ולפעמים היו באים למקום שרבינו ישן שם אף לאחר שנסע כבר בחשבם שהוא עוד נמצא כאן.

גם היה רבינו מאוד מקפיד שאף אחד לא יישן על מטתו או באותו מקום, פעם אחת ישן איש אחד במקום שישן רבינו, ולפתע באמצע הלילה התעורר בפחד והתחיל לצעוק מה אתם רוצים ממני, והיו אלה נשמות שבאו לבקש מרבינו תיקון.

מעכשיו עד שלשה ימים

רבינו צוה פעם באחת הפעמים לפני שנפרד מבעל הבית בכדי לצאת לדרך, שלא יחזור לביתו עד שלשה ימים מהזמן שהוא נוסע, בעל הבית הסכים אך בני ביתו לא שמעו בקולו ורצו ללכת ולא היה בכוחו לעצור בעדם ולא עמד בהפצרותיהם והלך עמם, ויהי בחצי הלילה נשמעו קולות וצעקות משונות כגון רבי הושיעה, וכדומה, בני הבית נבהלו מאוד ובעל הבית יצא מדעתו לא עלינו מרוב פחד ובהלה, ונסעו אתו אל רבינו וסיפרו לו את כל הקורות, אמר להם רבינו הלא ציויתי לכם שלא תחזרו לביתכם עד שלשה לילות, מדוע לא שמעתם בקולי, אחר כך בירכו רבינו שיתרפא ויחזור להיות שפוי בדעת כאחד האדם, ואכן כעבור ימים חזר האיש לקדמותו לרווחתם של בני המשפחה.

(דרכי הצדיקים פרק ב')

קול דופק בחלון

חלונות ביתו של רבינו היו תמיד סגורים במחצלאות (כפי שסופר לעיל בפרק קדושה ופרישות כמה טעמים על זה). פעם אחת נשמע קול משונה דופק על החלון מתחת למחצלאות בחדרו של רבינו התקצף רבינו וצעק בזה הלשון רשעים, ווען ענק האבן גלעבט האבן ענק נישט געוואלט אנקוקען מיין פנים און יעצט ווילען ענק מיר טרעפען (= רשעים, כשהייתם בחיים לא אבייתם לראות את פני ועכשיו אתם באים להציק לי).

(דרכי הצדיקים פרק ב')

ביקורו של צדיק נסתר אצל רבינו

רבינו שבת פעם בעיירה אחת, ובאו הרבה אנשים מכל הגלילות לשבות במחיצת קדשו, וכידוע שבכל מקום שרבינו בא עשו עבורו במיוחד סטנדר חדש וכמה שעות קודם כניסת השבת שאל רבינו האם יש כאן אצלכם אחד שיכול לעשות עבורי סטנדר, עמד שם בצד איזה נגר והוא ענה: כן, רבי, אני יכול לעשות עבור הרבי סטנדר, אך רבינו לא התייחס אליו כי הוא לא מצא חן בעיניו, אחר כך ניגש אל רבינו איש זר שלא מאנשי המקום ואף אחד גם לא הכירו, והיה לבוש בגדים קרועים ובלויים עם שטריימל פרוע ואמר: רבי, אני יכול לעשות סטנדר לרבי, ואכן הוא מצא חן בעיני רבינו, האיש ניגש למלאכת הקודש ועבד בזריזות, ואכן בעת תפילת מנחה עמד כבר הסטנדר בבית המדרש, במוצאי שבת קודש כאשר בא כל הקהל להיפרד מרבינו בא ביניהם גם האיש הנזכר לעיל והוא התחיל לדחוף בכח רב עד שהגיע אל רבינו ולחש כמה מילים באזניו, אחר כך ביקש מהגבאי שיצא מהחדר אך הוא מיאן ופנה לצאת רק לאחר שרבינו בעצמו ביקש ממנו שיצא לכמה דקות מהחדר, דבר שהיה לפלא בעיניו כי מיום היותו משמש בקודש אף פעם לא צוה לו רבינו לצאת, וחשב בלבו אולי רוצה האיש הזה להתוודות לפני רבינו על חטאיו ולקבל דרך תשובה והוא לא רוצה שאנשים אחרים ישמעו, וכך התעכב אצל רבינו כשעתיים, האנשים שעמדו בחוץ התרגזו וביקשו בתחנונים מהגבאי שיכנס וימסור לרבינו שכל הקהל מחכה להיפרד, אולם הגבאי מיאן באמרו חזקה עלי הוראת רבינו ואסור לי להפריע לו.

סוף כל סוף יצא האיש מחדר רבינו והקהל כמובן נשמע לרווחה, כעבור שעה חזר האיש הנזכר לעיל וכמעשהו בראשונה כך מעשהו בשניה התחיל לדחוף בכח וכעבור כמה דקות עמד כבר הכן להיכנס אל רבינו אולם

כמה אנשים חסמו בעדו ולא נתנו לו להיכנס והגבאי בא לעזרתם ולקח את השטריימל שלו וזרקו אותו לעבר דלת הכניסה של הבית ובליית ברירה היה צריך לעזוב את המקום ולחפש את השטריימל שלו אולם הוא לא איבד את עשתונותיו וכאשר מצא את השטריימל התחיל לדחוף בדחיפות נוראות בכוחות על אנושיים עד שהגיע לחדרו של רבינו ונכנס אל רבינו ודיבר עמו כמה דקות ויצא החוצה, כך עשה מספר פעמים כשכל הקהל משתאה מה יש לרבינו עם האיש הזה.

כאשר חזר רבינו לביתו סיפר שהיו אצלו בשבת קודש אנשים חשובים מאוד ובתוכם היה גם אחד מהלמ"ד וא"ו צדיקים נסתרים והוא עשה לי סטנדר וגם דיברתי עמו ביחידות שעות אחדות. בפעם הראשונה שבא אלי אמר לי שהוא מהלמ"ד וא"ו צדיקים נסתרים לא האמנתי לו עד שיתן לי סימן, הוא נתן לי סימן שיש לו רוח הקודש, אמרתי לו אין זה סימן כי יכול להיות שיש לך רוח הקודש אבל אינו מוכרח להיות שאכן אתה מהלמ"ד וא"ו צדיקים נסתרים, אמר לי אני יכול להגיד עוד דבר שכאשר התפלל רבינו בשבת קודש באו אל התפילה מעולם העליון זקיניו הרב הקדוש רבי יצחק מקאליש והרב הקדוש רבי ארון לייב מפרעמישלאן ועוד כמה, חוץ מאביו הרב הקדוש רבי בערצ'י שלא בא, אמרתי לו מזה גם כן אינני יודע שכבודו הוא מהלמ"ד וא"ו צדיקים, אחר כך אמר לי יודע אני דבר שאף בריה בעולם אינו יודע חוץ מרבינו ואני, וכאשר אמר לי את הדבר [רבינו לא פירט מהו הדבר שאמרו לו]. אמרתי לו עכשיו אני יודע שכבודו הוא מהלמ"ד וא"ו צדיקים נסתרים. אחר כך שאלתי אותו מה הוא רוצה ממנו ומדוע בא אלי, **ואמר לי שיש חמור העומד במקום הסמוך לכאן אשר בו מגולגל האיש שזרק אבן על**

זכריה הנביא והגיע הזמן שנשמתו תתוקן על כן באתי לבקש מרבינו שיתן לו תיקון, שאלתי אותו האם עלי בלבד מוטל לתת לו תיקון הרי יש עוד צדיקים שיכולים לתת תיקון, ענה לי אף על פי כן אבקש מרבינו שיתן לו תיקון כי הוא נמצא בשכינות.

רבינו סיים ואמר עד כאן אוכל לגלות מה שדיברתי עמו יותר לא אוכל לגלות.

(מאמר מרדכי)

הדיבוק שלא רצה לדבר נשך את אמו נשך את אביו

פעם אחת בא אל רבינו איש אחד שהיה בו דיבוק רחמנא ליצלן, שאל רבינו את הדיבוק מי אתה, אמר לו רבינו בזה הלשון: דו מיינסט אז איך ווייס נישט ווער דו ביסט, איך ווייס גאנץ גוט, איך וועל דיר געבן אפילו א סימן אז ווען דו ביסט געווען א קליינע יונגעל ביסטו געווען א רשע, ווייל ווען דו האסט געזייגט פון דיין מאמע האסטו איר געביסן אסאך און דו האסט איר געמאכט דורך דעם א סאך צער, נו, ווייס איך ווער דו ביסט, איך האב נאר געוואלט אנהייבן צו רעדן מיט דיר.

(= האם אתה חושב שאין אני יודע מי אתה,, אני יודע טוב מאוד, ואפילו אתן לך סימן שכאשר היית ילד קטן וינקת מאמך נשכת אותה הרבה וגרמת לה על ידי זה הרבה צער, נו, יודע אני מי אתה, רק רציתי להתחיל לדבר איתך, כדי להכנס איתך בדברים).

כאשר גמר רבינו את דבריו התחיל הדיבוק לספר את כל קורותיו: פעם הייתי חזן ובשעת התפילה היה לי פנייה שתפילתי תערב ותיטב בעיני האנשים והנשים וידברו עלי שאני בעל תפילה טוב, ולכן אין לי תיקון, והייתי כבר

אצל הרב הקדוש הרבי רבי אלימלך מליזענסק זכותו יגן עלינו אמן ולא נתן לי תיקון ולכך לא רציתי לדבר בראותי שאין לי תיקון למה אדבר לריק.

אמר לו רבינו יש לי עצה בשבילך צא מהאיש הזה ותכנס לאיזה דג ואם הדג יבוא על שבת קודש על שולחנו של צדיק יהיה לך תיקון, **ואכן הדיבוק יצא מהאיש ונכנס לדג ולאחר שעלה על שולחנו של צדיק היה תיקון לנשמתו.**

(מאמר מרדכי)

"זו פעם שלישית שאני בעולם"

פעם אחת אמר רבינו שהוא כבר פעם שלישית בזה העולם פעם אחת היה מהרועים אצל יעקב אבינו, בפעם השניה בעל הבית ועכשיו אני רבי, תאמינו לי שכשהייתי בעל הבית הייתי מרוצה יותר כי אפשר לעבוד את השם יתברך יותר רגוע ובצינעא, כי על רבי תמיד מסתכלים אם הוא כן הולך למקוה או לא אם הוא לומד או לא וכו'. ודברים אלו מקשים מאד על עבודתו של האדם לבראו.

(דרכי הצדיקים)

מעלת הבזיונות:

מובא בספר "קול בוכים" על הפסוק^נ "יתן למכהו לחי ישבע בחרפה" [דבר זה יצא מפורש גם מפי האר"י זכרונו לברכה, ומובא דבריו בכמה ספרי יראים], וזה לשונו:

וכמו שהיה מרגלא בפומיה דמורי זכרונו לחיי העולם הבא [הוא הרמ"ק], שהיה אומר, שבכל התשובות שבעולם, המעולה שבכולם למרק החטאים והזדונות והפשעים

היא סבילת העלבונות והחרופים והגדופים, והיא מעולה יותר מכל מלקיות וסיגופי תעניות שבעולם. כי אם יסגף עצמו לבד, יחלש ויבטל מדברי תורה למאן דלא אפשר ליה, ונקרא חוטא, וכן במלקיות וכיוצא, אמנם, במדה זו של סבילת העלבונות - תאכל ותשתה ותעבוד, והעוונות מתכפרים. ומבינתך חדל, כי הגע עצמך - שיאמרו לך: תרצה שיבוא לך הפסד ממון, נפילת בתים, תשיב: לא. ואם יאמרו לך: תרצה לקבל עליך מיתת בנים, תשיב: חס ושלום, אלא אתה השם תשמרם. ואם יאמרו לך: תרצה שיכך השם בשחפת ובקדחת בקרירי וחמימי - מיד ירוץ לבך, ותשיב: רחמנא ליצלן. וכן אם יאמרו לך על המיתה ועל גיהנם ועל הגלגולים הרעים - על הכל תשיב: חס וחלילה. אם כן, תאמר לי: בחייד, החטאים והפשעים שחטאת ושעוית ושפשעת ופגמת במעלות הרמות, בעשיה ויצירה ובריאה ואצילות, כפי מחצב נשמתך, מיום היותך על האדמה - במה יכופר, והזקן הכסיל בכל יום רודף אחריך עד חרמה, כי אין לו מלאכה אחרת, ומעולם לא נצחני אלא בעל מלאכה אחת קרינא ביה, והסאה הולכת ומתמלאת, ותרדמת השם נפלה ולא תעור משנתך.

ואם גברו חטאתיך לטעום ביאות אסורות, לילה ויום לא ישובתו מחשבותיך, ומכל עבירה נעשה קטיגור, ועולות אגודות מטה ומקטרגים, כמו שאמרו זכרונם לברכה: עולה ומשטין, עולה ומקטרג. והדיין הקדוש והישר, אזניו קשובות לקול קטרוגיהם, ולא יתנו דמי להם, עד שיבוא מלך הכושי [מלאך המות] וחרבו שלופה בידו. ואמר איש הדמים: המלך דבר עלה אלי ההרה, וגופך רדה השכבה את הערלים. מאי איכא למימר, מה תשיב על תוכחתו, -לכן, זאת העצה היעוצה מאת השם צבא-ות - יצאה לאמר²: "יתן למכהו לחי ישבע בחרפה",

סח שכר פרשת ויקרא - פרק כ"ג ועונש

ובזה לא יניחך השם לעולם, וזהו "כי לא יזנח לעולם השם" (שם לא), עד כאן.

וכן מובא ב"שערי קדושה" לרבינו חיים וויטאל²: ואם עיני שכל לך, היה לך לחפש מי שיצערך, כי חיים אתה מבקש לך. עד כאן.

ב"תומר דבורה³ כתב: החלק השלישי מהדרך להתרפא מחלי הגאווה - שיחשוב על עוונותיו תמיד, וירצה בטהרה ותוכחת ויסורים, ויאמר: **מה הם היסורים היותר טובים שבעולם שלא יטרידוני מעבודת השם - אין חביב בכולם מאלו שיחרפוהו ויבזוהו ויגדפוהו, שהרי לא ימנעו כוחו ואונו בחלאים, ולא ימנעו אכילתו ומלבושו, ולא יענש, חס וחלילה, בחייו וחיי בניו במיתה. אם כן, יחפוץ ממש בהם, ויאמר: מה לי להתענות ולהסתגף בשקים ומלקיות המחלישים כוחי מעבודת השם, יותר טוב אסתגף בבזיון בני אדם וחרפתם לי, ולא יסור כוחי ולא יחלש. ובה, כשיבואו העלבונות עליו, ישמח בהם, ואדרבה - יחפוץ בהם.**

עולם הזה הוא היפך עולם הבא. שפלות העולם הזה תגרום להם [לישראל] גדולה לעתיד לבוא, בימות המשיח ובתחיית המתים גם לגופם, ובעולם הבא - לנפשם⁴.

שכר הגדול של השומר שבת

איש אחד בא אל הרבי מאלכסנדר, בעל "ישמח ישראל", והתאונן שיש לו חנות ואין לו פרנסה ממנה. הרבי הבין

(ג) חלק א' שער ו.

(ד) סוף פרק ב.

(ה) מנורת המאור אות שב.

שכר פרשת ויקרא - פרק כ"ג ועונש סט

מתוך דבריו שהוא פותח את חנותו בשבת. אמר לו הרבי: אם תסכים ליקח אותי לשותף בלי שאתן מעות, בחלק של 15 אחוזים, אני מבטיחך שתהיה לך פרנסה.

האיש הסכים ברצון רב ועשו שטר שותפות ביניהם כדין. אחר כך אמר הרבי: - מכיוון שעכשיו החלק השביעי של העסק הוא שלי, הרי אני בורר לי לחלקי את יום השבת. הריוח של יום זה הוא שלי ושל ששת ימי החול שלך. ואני מצווה עליך, איפוא, שתסגור את החנות ביום השבת, שהרי יום זה הוא שלי. ולך לך לשלום ולהצלחה. קיים האיש את הצווי, ומאז היתה ברכה והצלחה במעשי ידיו.

שכר של שמירת שבת - שבת היא מלזעוק ורפואה קרובה לבא

הרב הצדיק רבי הלל מפאריטש זכרונו לברכה, היה דרכו לסבב חלק גדול מהשנה בערי הדרום, והיה מדריך את העם בדרכי החסידות, ומעורר לתשובה במקום שהיה צורך בדבר.

פעם בא לעיר אחת, שמוזגי היין שרף שם היו מתעסקים בשבת במשאם ומתנם כבימות החול. כשסיפרו הדבר לרבי הלל נתרגש מאוד, והזמין אליו את כל המוזגים לאסיפה. כשנתוועדו אליו, הסביר לפניהם את כל חומר הענין, והשפיע עליהם שיסגרו את עסקיהם בשבת. אבל תנאי התנו עמו: שישפיע גם על פלוני העשיר, שהעסק שלו הגדול ביותר בעיר הוא ברשותו, שגם הוא יסגור את עסקו בשבת, שאם לא כן לא יוכלו לעמוד בפני התחרותו.

שלה הצדיק לקרוא אליו אותו עשיר: ולא בא. הזמינו שנית ושלישית - ולא נענה. ורבי הלל נתעכב לשבות שבת באותה עיר. ביום השבת הרגיש פתאום אותו עשיר דקירות עזות בבטנו, ומשעה לשעה המכאובים הולכים ומתגברים.

צעק האיש מרוב מכאוב, ויסוריו תקפו אותו יותר ויותר. חששה אשתו שמא בעוון פגיעתו בכבוד הצדיק באו לו היסורים, ונמלכה לפנות להצדיק שיבקש רחמים על בעלה.

בשעת סעודת הצהרים כשהצדיק הסב אל השולחן עם קהל גדול של חסידים, פרצה פתאום אל הבית אשת העשיר, ובבכי ובתחנונים ביקשה מהצדיק שיברך את בעלה שיתרפא. והצדיק שותק, אינו עונה דבר. נטפלו לו החסידים: רבי, יגיד נא לה על כל פנים: "שבת היא מלזעוק ורפואה קרובה לבוא". והצדיק אינו עונה דבר.

הלכה לה האשה בפחי נפש, ויסורי האיש הולכים ומתגברים. ובמוצאי שבת, לאחר הבדלה, כשהצדיק ישב עם החסידים אל השולחן, והמיחם של תה עמד על השולחן, לקיים מאמר חכמינו זכרונם לברכה (שבת קיט): "**חמין במוצאי שבת מלוגמא**" (רפואה), והצדיק משוחח עם המסובים בדברי חסידות, נפתחה פתאום הדלת, ואותה אשה באה שוב בבכי ויללה לבקש מהצדיק, שירחם על בעלה ויברך אותו ברפואה שלימה.

נענה הצדיק ואמר: שבת היא מלזעוק ורפואה קרובה לבוא. תמהו החסידים: בשבת גופא לא ענה דבר, ועכשיו, לאחר השבת, הרי הוא אומר "שבת היא מלזעוק",

והצדיק המשיך: "שבת היא מלזעוק", אם השבת תחדל מלזעוק עליו, אזי "רפואה קרובה לבוא". לכו ואמרו לו: אם יתן תקיעת כף בפני שלושה אנשים שישגור את עסק היין שלו בשבת, אז יתרפא. תיכף הלכו אליו שלשה מהחסידים, ומסרו לו את דברי הצדיק. ולא איחר האיש מלקיים את הדבר, ובלב שלם נתן תקיעת כף שמהיום והלאה יהיה בית מסחרו סגור ומסוגר ביום השבת. וכך הוה. יסוריו

הוקלו, ובמשך זמן קצר הבריא, וקדושת השבת הוקמה באותה עיר.

מה נקראת תשובה באמת.

אחד מתלמידי וממשיכי דרכו של הבעל שם טוב זכר צדיק לברכה זכותו יגן עלינו, שלח פעם את אחד מתלמידיו המובהקים לכפר נידח אחד בין כסה לעשור, וצוה עליו שילך לחיט פלוני שהוא איש פשוט מאד, ויראה האיך שהלה מקיים מנהג הכפרות בערב יום הכיפורים.

ותלמיד זה לא הפיל ארצה דבר רבו הקדוש, ונסע לכפר המדובר, ובכליון עינים ציפה לראות עבודתו של הכפרי במנהגי הכפרות, וסוף סוף באה השעה המיוחלת, והכפרי הוציא פנקס אחד, ובו היה רשום כל עוונותיו וחטאיו שחטא בשנה זו, וכמו כן הוציא פנקס שני, ובו היה רשום כל היסורים ועגמת נפש שונים דעזו עליו ופקדו אותו במשך השנה שחלפה, והכפרי הזה החל לעשות חשבון מדויק זה כנגד זה, וכשסיכם את התוצאות ראה, שסבל יותר יסורים במשך השנה, מאשר חטא למקום ברוך הוא, ופתח פיו בטענות כלפי מעלה בשברון לב, היתכן.

אולם, בסופו של דבר נענה ואמר בזה הלשון, אלו לא היית מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא וודאי שלא הייתי מוחל לך בעד זה, אך כיון שאתה הוא הקדוש ברוך הוא, הנני מוחל לך, אך בתנאי שגם אתה תמחול לי על אשר עשיתי לפעמים נגד רצונך, וכעת, שאתה מוחל לי, ואני מוחל לך, שרה, הביאי את התרנגול, ונעשה כפרות, ונתמימות של חיט כפרי זה עוררה רעש גדול בכל העולמות, שהצדיקים הרגישו בזאת, ושלחו לראות את עבודתו הנפלאה הזאת בתמימותו ולראות דרכי היראה של איש פשוט זה, שרשם דבר קטן וגדול שפגם בתורה ומצוות).

שַׁעַר הַגְּלוּלִים

בו יבואר גודל עניני גלגולים

רב מפורסם, מחסידי הבעל שם טוב, נוהג היה מדי שנה בשנה לבוא אל הצדיק רבי ברוך נכדו של הבעל שם טוב. לכבוד גדול זכה הרב אצל רבי ברוך, וכשהיה נפרד ממנו, ערך לכבוד הצדיק סעודה מיוחדת שבה השתתפו נכבדי העיר.

פעם הגיע הרב אל ר' ברוך בערב פסח. הבית היה נקי ומצוחצח לכבוד החג וכשרצה הצדיק לערוך לכבודו סעודה כמנהגו תמיד, לא מצא מקום בו אפשר היה עדיין להכניס חמץ. הצטער הצדיק, מדוע זה הגיע האורח דווקא עכשיו, כשאין השעה נוחה לארחו כראוי לו, חשב בעצב, אחד מחסידיו שראה בצערו הציע לארח את הרב בביתו, אך ר' ברוך סרב וצוה לערוך סעודה מפוארת כתמיד, רק את מקום מושבו של האורח שינה, הפעם לא הושיבו בראש השולחן כי אם בצידו, ראה הרב את השנוי שעשה הצדיק והבין כי מקפידים עמו הפעם. באמצע הסעודה בקש לספר סיפור על הבעל שם טוב, משקבל את רשותו של ר' ברוך פתח וספר:

בכל שנה נהג הבעל שם טוב הקדוש לנסוע לעיר אחת. רבה של העיר היה עורך סעודה גדולה לכבודו. מזמין להשתתף בה, את כל אנשי העיר וחולק לבעל שם טוב כבוד מלכים. בסופה של הסעודה ברך הרבי את אנשי העיר, כל אחד ואחד לחוד שתהיה לו ישועה בענין שהוא זקוק לו. לפני שנפרד הבעל שם טוב מהרב בדרכו חזרה לביתו, נתן לו הרב מקופת הצבור סך של מאה אדומים.

כך נהג הבעל שם טוב שנים רבות. כשנפטר הרב לעולמו בקש הבעל שם טוב מאנשי אותה עיר שיבחרו בי לרב ומורה

שלהם. בש"ס ופוסקים בקי הייתי, אך מכיון שלא התמצאתי כהלכה בשולחן ערוך, חושן משפט, לא הסכמתי לקבל עלי משא ומתן בדיני ממונות ובקשתי שיבחרו בלמדן מופלג בקי בדינים אלו כדי שיהיה לי לעזר. אנשי הקהילה הסכימו לתנאי, בחרו בלמדן אחד ואני שכרתיו כדיין ושלמתי לו מכספי את משכורתו. אותו למדן דיין איש צבוע היה. הוא לא התיחס אלי בכבוד, ואף כי שלמתי לו את שכרו בנאמנות ובדייקנות, לקח לעצמו את כל מעות הפסק. לא הערתי לאיש על התנהגותו המחפירה, רק החלטתי בליבי כי כאשר יבוא הבעל שם טוב לבקורו השנתי בעיר אספר לו על הדיין שמקפח את פרנסתי. אולם כשבא הבעל שם טוב וראיתיו מאיר פניו לאותו למדן, לא העזתי לדבר נגדו, הבלגתי על כעסי והבטחתי לעצמי כי בשנה הבאה ארצה לפני הרב את טענותי. לצערי, לא עשיתי זאת גם בשנה הבאה ואף לא בזו שאחריה, שכן בכל פעם שבקר הבעל שם טוב בעיר ואני ראיתי עד כמה מעריך ומוקיר הוא את הלמדן הזה, נסתתמו טענותי ולא יכולתי להטיח דברים נגדו.

פעם אחת, כשבא הבעל שם טוב לבקרנו, כמנהגו תמיד, לא ספרתי לו דבר על הדיין, אך כשעמד הצדיק לשוב לביתו עמדתי על הסף וצעקה נמלטה מפי. על אף שלא הוצאתי הגה מפי, חש הצדיק במצוקתי והכריז בקול גדול: "שמעו נא ואספר לכם מעשה נורא". רבים התאספו סביבו לשמע דבריו, וביניהם גם הדיין שהשביעני מרורים במשך שנים.

הרמב"ן הקדוש, פתח הבעל שם טוב וספר, היה מפורסם בנגלה ובנסתר ובכל שאר החכמות. פעם רצה המלך שגר בעירו של הרמב"ן להתייעץ עם שריו בענין חשוב עד מאוד. עצותיהם של חכמיו לא נשאו חן בעיניו ואז הציע לו אחד מן השרים לשאול בעצת הרמב"ן. יהודי חכם הוא מאין

כמוהו ואין חכמה נסתרת הימנו, אמר למלך והוסיף: כדאי לו למלך לשאול בעצת אותו יהודי. קרא המלך לרמב"ן ושוחח עמו שעה ארוכה. משנוכח בחכמתו המתיק עמו סוד ולבסוף בקש ממנו לבוא אליו בכל יום כדי ללמוד עמו חכמות שונות.

באחד הימים, כשישב המלך ולמד עם הרמב"ן נכנס הבישאף וראה את שניהם עסוקים בלימוד ואינם שמים לב כלל לבואו. עמד הבישאף והמתין עד שהתפנה אליו המלך. מי זה האיש שהמלך כבדהו בתשומת לב גדולה כל כך שאל את המלך. משספר לו המלך כי יהודי הוא האיש והפליג בשבתו בקש הבישאף להצטרף אליהם לשעורים. המלך הסכים ומאז השתתף הבישאף בשעור היומי הקבוע.

רשע וצבוע היה הבישאף, חרה לו עד מאוד על שהמלך מוקיר ומכבד את החכם היהודי לכן טכס עצה בליבו הרע כיצד להביא כליה על היהודי ועל בני עמו. פעם, כשהיה המלך ביחידות אמר לו: "הנה נוכחתי גם אני כי היהודים חכמים מבינים דבר מתוך דבר אלא שהם מבזבזים את זמנם על לימוד תורתם. אם תכריז אדוני המלך כי הנך אוסר עליהם ללמוד ש"ס ופוסקים, יאלצו להקדיש את כל זמנם ללימודים אחרים ועל ידי כך יחכימו עוד יותר ויביאו תועלת למלך ולעמו. עצת הרשע נשאה חן בעיני המלך והוא אסר על היהודים ללמוד תורה.

עדיין לא נח הבישאף מזעמו. באחד הימים, כשטייל עם בן המלך ברחוב היהודים נכנס לבית מדרשו של הרמב"ן ומצאו יושב ולומד עם תלמידיו. הרמב"ן קם לכבוד האורחים וקבלם בסבר פנים יפות. אלא שהרשע לא רצה לצאת מהמקום מבלי להשמיץ את היהודי ותורתו. אי לכך, פתח את הש"ס והראה לבן הנסיך כי בספר זה של הרמב"ן מחרפים ומגדפים בני עמו של הרמב"ן את כל אומות העולם. מזימתו

של הבישאף לא עלתה יפה. הרמב"ן הצליח בחכמתו לסתור את דבריו, והבישאף יצא מלפניו אבל וחפוי ראש.

בכעסו כי רב, הלך מיד אל המלך וספר לו כי ידידו הרמב"ן עובר על גזרתו וכי הוא לומד ומלמד אחרים ש"ס ופוסקים. עוד הוסיף הרשע ואמר: "באותם ספרים ישנם חרופים וגידופים על עמנו".

עוד באותו יום נצטוה הרמב"ן להתייצב לפני המלך. "האם נכון הדבר שאינך מציית לי וממשיך ללמוד את תורתך" שאלו המלך. "כן" ענה הרמב"ן בעוז. "הכיצד" תמה המלך. "הלא אסרתי עליכם לעשות זאת!" "לא אוכל לציית לגזרה זו" אמר הרמב"ן והוסיף: "שכתוב: 'כי הם חיינו', התורה הקדושה היא כל חיינו ובלעדינו – למה לי חיים" לאחר שהסביר את דבריו לפי המשל שהובא בש"ס על השועל והדגים, שאל המלך: "הנכון הדבר כי בש"ס כתוב נגד אמונתנו" "לא כך הדבר", מהר הרמב"ן לענות. "אדרבא מצווים אנו לכבד את המלך", הוסיף והסביר למלך, "כי שבעים פנים לתורה והרבה רמזים בה, לפי רמזים נדע גם עתידות, הנה עכשיו יודע אני כי הבישאף בדרכו לכאן". סיים את דבריו, ואכן באותו רגע נכנס הבישאף. להפתעתו פקד עליו הרמב"ן בקול תקיף: "עמוד במקומך ואל תטנף פלטינו של מלך, יודע אני כי חללת ונאפת בכל בתי הקדשים וגם הלילה נאפת עם פלונית. לא תוכל להכחיש זאת". הרעים עליו הרמב"ן בקולו והוסיף: הוכח אוכיח למלך ולך כי נכונים דברי. דע לך כי ישנו וריד בראשו של אדם, וכשאדם חוטא בניאוף מאדים אצלו הגיד הזה. עתה יצוה נא אדוני המלך", פנה הרמב"ן אל המלך ובקש כי יגלחו את שערות ראשו של הבישאף ונווכח כולנו כי צדקתי". מיד צוה המלך לגלח את שער ראשו של הבישאף ולעיני כל נגלה הוריד האדום. רק אז נוכח המלך בשפלות הבישאף ובצדקתו וחכמתו של החכם

היהודי. בחמתנו כי רבה, ציוה להרוג את הבישאף. זה היה סופו של הרשע!"¹ סיים הבעל שם טוב את ספורו, הצביע על הדיין ואמר: "הנה הוא אותו רשע, עומד הוא כאן לפניכם. רצינו להיטיב עמו ולתקן אותו בגלגול זה אלא שרשע נשאר רשע". ברגע שסיים את דבריו אבד הרשע ונעקר מן העולם.

הצדיק ר' ברוך האזין ברוב קשב לספור של הרב, ומשסיים הלה את דבריו, חלק לו כבוד גדול, הן הוא האיש אשר אביו זקנו הצדיקו לפני שנים, הבין ר' ברוך והתאמץ לכבדו עוד ועוד.

(דברים ערכים)

שַׁעַר הַתְּפִלָּה

גודל מעלת ושכר של התפילות ביום הפורים
וסיפורי מעשיות איך שנתקבלו התפלות ביום הקדוש הזה

ידוע הוא לכל בעניני צדקה, שצריכין לבדוק את זה שמבקש שיתנו לו כסף צדקה, לראות אם הוא באמת נצרך לזה¹

ו) ועיין בספר דורשי ה' על הפסוק והשיב את אשמו בראשו (במדבר ה, ז). יבואר על פי מה שכתבו בספרי תלמידי בעש"ט (עפ"י האריז"ל) שמי שחטא בעון גזל צריך להתגלגל עוד פעם עד ששייב גזילתו מה שגזל (ועיין בספר דרך אמונה הספרדי, ערך גזל).

ובדרך זה אפשר לומר גם כן בהקדם דברי הצפנת פענח (דף ק"ד ע"ד) שכתב בשם מורו הבעש"ט זי"ע ביאור משנה דאבות (פרק ה') ארבע מדות בנותני צדקה וכו', והקושיא מפורסמת איך הוא ארבע מדות, דמדה זו לא יתן ולא יתנו אחרים אינו מנותני צדקה. וכתב ותוכ"ד, דאם אין לו דעת להכריע איזה דרך הטוב, ילך לתלמידי חכמים שהם רופאי הנפשות וכמו שכתב הרמב"ם (פרק ב' מהלכות דעות, עיי"ש). וזהו איש איש כי תשטה אשתו,

שהוא החומר והגוף, שעל ידו נטה ושטה מדרך היושר, ואינו יודע באיזה דרך יבחר וכנ"ל, אז והביא וכו' אל הכהן, שהם התלמידי חכמים רופאי הנפשות. וזהו שכתוב ולקח הכהן מים קדושים, הם דברי תורה, בכלי חרס, ר"ל להלביש במשל ומליצה, ויאמר לו תוכחת מוסר שיהיה לו רפואה על ידי מאזני שכלו הקדוש. אמנם אם יתגאה בזה הכהן שוב אין דבריו נשמעין, לכן עצה היעוצה, מן העפר אשר יהיה בקרקע המשכן יקח הכהן וגו'. היינו: שיקח הכהן מדת השפלות כעפר שבקרקע המשכן ויתן אל המים של תורה ומוסר, ודפח"ח.

היוצא מדבריו שצריך לשאול את תלמידי חכמים רופאי הנפשות שיכריעו לו דרך הטוב איך להתנהג במצות הצדקה, ועל ידו ילך בדרך הישרה והרצויה להשם יתברך, כי אם נותן צדקה לאחד שעפ"י חז"ל אסור לו לקבל צדקה, נקרא חוטא ח"ו, כמבואר ברבינו יונה על משלי (כב, טז): מי שנותן צדקה לעשיר הנה הוא חוטא כאשר אמרו חז"ל למען ספות הרוה את הצמאה, זה הנותן מתנה לעשיר, והנה זה חוטא ללא הנאה כי אין לו יתרון בדבר, זולת חסרון, כי העשיר יחשוב כי זה נתכבד בקחתו מתנה מידו. והשנית כי רוב אוהבי כסף צרי עין על כן לא ישלם גמולו, ואיך יחטא האדם למחסור בלא תועלת? והנה למד על הפזור, כי הוא עון רב, ועדות היא לאדם כי הצדקה וגמילות חסדים (דהלואות) נקלות (בעיניו) ואילו ידע מה מעשה הצדקה הלא היה נותן מתנתו לעני תחת הפיזור, כי הלא עוד לא פרנסנו את כל העניים שנוכל כבר להתעסק במותרות.

ובשערי תשובה (שער ג' ס"ק פ"ב) באיסור בל תשחית, כתב: "הוזהרנו בזה שלא לפרש ממון לריק אפילו שוה פרוטה" עכ"ל. ויעקב אבינו מסר נפשו על פכים קטנים, כי ידע ערכם הרם לגבי קיום המצוות. וזהו פירוש נוסף מדוע הצדיקים ממונם חביב עליהם יותר מגופם (סוטה דף י"ב) כי יש הרבה מצוות שאי אפשר לקיים בגוף לבד בלי ממון לשכור פועלים, כגון לבנות מקוה פה, ותלמוד תורה שם, ובית הכנסת במקום אחר. והצדיק, שכל מטרת חייו היא הפצת ידיעת ה' בעולם, מחבב את ממונו יותר מעצמו.

ומבואר בספר חסידים (סימן ס"א) דעל ידי נתינת צדקה לאיש כזה עוד מקלקלים, "טוב מלא כף נחת ממלוא חפנים עמל ורעות

רוח". נחת רוח ליוצרם כי טוב מלא כף כשאדם נותן לעניים יראי ה' שירדו מנכסיהם, ממלא חפנים לעניים שאינם מהוגנים, אשר בהם עמל ורעות רוח. ולא עוד, אלא שנחשב לו לעון כשהוא נותן לפריצים, ונותן להם אתנני זנות ומקיים מורדין בהקדוש ברוך הוא בעולם. לפיכך יתפלל אדם להקדוש ברוך הוא לעולם שיזמין לו בני אדם מהוגנים".

ובמשנת חסידים הביא מגמרא בבא קמא ט"ז וסוכה מ"ט דבבני אדם שאינם מהוגנים אינו מקיים מצות צדקה כלל. וכך לשון רש"י בסוכה (שם ד"ה שמא כל הבא וכו') "תלמוד לומר מה יקר, צריך לתת לב ולטרוח ולרדוף אחריה לפי שאינה מצויה תמיד לזכות בה למהוגנים", ע"כ.

הנה אם יש תלמידי חכמים הלומדים תורה ואין להם מה לאכול, ואין מפרנסים אותם, רק נותנים הממון לשאר דברים לבנות בית המדרש נאה, יצא שכרו בהפסדו, דקיום העולם הוא רק ע"י שמחזיקים לומדי תורה, כמו שאיתא במדרש איכה. ואם אין מחזיקין ידי לומדי תורה, מביאין חורבן לעולם ח"ו. ואמרו רז"ל במס' שבת (דף פ"ח) דהתנה הקדוש ברוך הוא עם מעשה בראשית ואמר אם ישראל מקבלין את התורה הרי טוב ואתם מתקיימים ואם לאו אני מחזיר אתכם לתוהו ובוהו. וכל זה תלוי ביד מחזיק לומדי תורה כמו שאיתא במדרש איכה הנ"ל דמאוד קשה להחזיק התורה בלי ממון כמו שאיתא באבות אם אין קמח אין תורה.

ובכתובות דף קי"א אמרו שאין לאדם זכיה לקום לתחיית המתים אלא אם כן מהנה תלמידי חכמים מנכסיו. ובירושלמי סוטה (פ"ד ה"ד) אמרו: "ארור אשר לא יקים... אדם שלמד ושנה ולימד אחרים וקיים את התורה ויש בידו כח להחזיק ידי העוסק בתורה ולא החזיק, הרי הוא בכלל ארור אשר לא יקים את דברי התורה הזאת", עכ"ל. הא לך שאפילו מי שהוא בעצמו לומד בשקידה נפלאה חייב לתמוך באחרים הלומדים. והיא כל תקותינו לעולם הבא (פסחים נ"ג, עיי"ש).

וברור שמבניני עצים ואבנים לא תבוא ישועה לישראל, רק אם יהיו בני אדם חיים הלומדים תורה בתוכם. ואלו הלומדים

יכולים ללמוד גם במרתף, בצריף וכו' אם יהיה להם ובני ביתם מה לאכול. אבל לבנות בניני שיש והיכלות מרווחים, והלומדים עצמם מקבלים תמיכה חדשית מצומצמת אין זה "כבוד התורה" אלא "בזיון התורה". והני טפשאי דקיימי מקמי ספר תורה ולא קיימי מקמי גברא רבא (מכות כ"ב) ואינם יודעים שהלומדים הם ספרי תורה חיים שיש לחבבם ולנשקם ולכבדם כל מה שיכולים.

ועיין נימוקי יוסף למגילה (דף ז' ע"א). ועיין רמב"ם בפרק אחרון מהלכות איסורי המזבח (הלכה י"א), וז"ל: והוא הדין לכל דבר שהוא לשם הא-ל הטוב והמטיב שיהיה מן המובחר ומן הטוב, אם בנה בית תפלה יהיה נאה מבית ישיבתו, האכיל רעב יאכיל מן הטוב והמתוק שבשולחנו, כסה ערום יכסה מן היפה שבכסותו, הקדיש דבר יקדיש מן היפה שבנכסיו, וכן הוא אומר כל חלב לה', עכ"ל.

והנה כתיב (דניאל ד') וחטאך בצדקה פרוק, דע"י נתינת צדקה פודה האדם את עצמו מחטאיו.

ועיין בספר הקדוש תניא, אגרת התשובה פרק ג' (דף צ"ב ע"ב) לענין הצומות על החטאים כו', שכתב שם, וז"ל: כל זה באדם חזק ובריא, שאין ריבוי הצומות מזיק לו כלל לבריאות גופו, וכמו בדורות הראשונים. אבל מי שריבוי הצומות מזיק לו, שאפשר שיוכל לבוא לידי חולי או מיחוש חס ושלום, כמו בדורותינו אלה, אסור לו להרבות בתעניות כו'. אלא מאי תקנתי כדכתיב וחטאך בצדקה פרוק כו'.

ובסוף הפרק שם (דף צ"ג ריש ע"ב): ולכן נהגו עכשיו כל החרדים לדבר ה' להרבות מאד מאד בצדקה, מחמת חלישות הדור, דלא מצוי לצעורי נפשם כולי האי.

וזהו כוונת הקרא: "והשיב את אשמו", אם האדם רוצה להשיב את אשמו ולפרוק את עצמו מחטאיו, שהוא על ידי הצדקה, כמאמר הכתוב "וחטאך בצדקה פרוק", אז העצה לזה "בראשו", שילך להצדיק ולתלמידי חכמים רופאי נפשות (כדברי הצפנת פענח הנ"ל) שהוא בבחינת רא"ש בני ישראל, שילמדו אותו דרך התשובה, וגם באיזה אופן ולמי ליתן הצדקה, כי הם יודעים דבר זה כנ"ל, ועל ידי שיתן הצדקה באופן המועיל ויקיים

וכו', חוץ מפורים שאז הוא זמן ש"כל הפושט יד נותנין לו" הולך על ענין של תפלה, שכל מי שפושט יד בפורים ומבקש מאת השם יתברך, נותנין לו שאלתו. ואף על פי שיש הרבה דברים המעכבים את התפלה, הן כשחסר בכוונת הלב והן כשהאדם הוא מלא מעוונות ופגמים וכדומה, וכשהוא מתפלל ורוצה שיתנו לו משמים את בקשתו, אזי יכול להיות שלא יתנו לו את שאלתו, כי "בודקין אחריו" אם הוא ראוי אם לא וכו' וכו'. אבל כשבא זמן הקדוש של פורים אין בודקין אחריו אלא כל הפושט יד ומבקש נותנין לו, הכל תלוי בדבר אחד, אם "פשט ידיו" ובקש או לא.

ועיין בריש מסכת ערכין, כמה דפיין מכמה מקומות שמתחיל התנא עם מלת "כל", ולמדו שם בגמרא לאתווי מאי עיין שם. וגם לעניננו אפשר לומר, "כל" הפושט יד וכו' לאתווי כל אחד שיש צד שאדם כזה אין צריכין לענותו מן השמים לפי מעשיו הרעים או סיבה אחרת, קא משמע לן "כל" הפושט יד, ואין נפקא מינא בזה כלל, מי שבא לפשוט יד פושט, וכשפושט יד, נותנין לו.

והנה, ענין זה קצת ידוע הוא לכמה אנשים, אבל ראיתי הרבה אנשים שרואין בזה כאילו רק "איזה מאמר טוב" ["יא שיינע ווארט"] ורחוקים מקיום העצה.

ועל זה באנו לעורר קצת על ענין זה, כי לכל אחד יש לו דברים המעיקין לו ומצירים אותו, אשר באמת הכל מן השמים כדי שיסתכל למרום וישא עיניו לשמים. ועכשיו בא זמן גדול ויקר מאד, הוא יום הפורים שכל אחד יכול להקל משאו בגשמיות וברוחניות, וצריכין לנצל הזמן ביום גדול כזה, שכל אחד יעורר את עצמו בכל עניני התפלה, לבקש הרבה

מצות צדקה כראוי, יפרוק את חטאיו, וכמאמר הכתוב הנ"ל "וחטאך בצדקה פרוק".

מהשם יתברך ככל אשר עם לבבו. ובעיני ראיתי, תהלה לא-ל, זה כמה שנים הן אצל עצמי והן אצל אחרים, שראו **לאמץ את עצמם** "אויס צו נוצען די צייט" ביום הפורים, ובקשו ממנו יתברך, הן בחיזוק התפלה מהג' תפלות, והן באמירת תהלים והן בבקשה ממנו יתברך בלשונם (באידיש), שקבלו בקשתם במשך זמן קצר אחר הפורים, ונמצאים כמה וכמה אברכים שמעידים על עצמם שתפלתם ביום הפורים עזרה להם מאד מאד.

והנה בענין התפלה מבואר¹ שכשיש שתי צרות שמבקשין רק על אחת² וכפי הבנתי הפירוש הוא שבודאי מתפללין תמיד על הרבה דברים בבת אחת (כמו כל השמונה עשרה), אבל כשבאים להתפלל באופן שרוצים לפעול דבר מיוחד העומד על הפרק, מצאתי שמועיל יותר להתפלל רק על אותו הדבר.

ועם הקדמה זו, נהגו כמה אנשים בכמה מקומות מושבות בני ישראל, במשך שנים האחרונות, שתיכף אחר המגילה בערב, לא מאריכים במסיבת מריעים וכדומה רק הולכין לישון, וקמים בהשכמה קודם אור היום, איש איש כפי יכלתו, ועוסקים בתפלה, באמירת תהלים וכדומה אחד המרבה ואחד הממעט, וממשיכים עוד אחר זה בלימוד התורה עד עת התפלה, ואז עומדין להתפלל ומקיימין שאר מצוות היום בשמחה רבה. וכל אלו שבילו יום הפורים באופן כזה, העידו שראו תועלת גדולה באותו ענין שהתפללו עליו, וגם עצם שמחתם בשמחת הפורים היתה עד אין לשער.

ומאחר שגם אנחנו בתוך הרואים גודל התעלות בכל הפורים בהנהגה זו, אף על פי שידוע הוא לכל, אמרנו לעורר

(ז) אורח חיים סימן תקע"ו סעיף ט"ו.

(ח) והוא מהגמרא דף ח' וכן בירושלמי פרק ד' בתענית.

הרבים בזה, ומי שרוצה ליהנות מזה ירויח בעזרת השם יתברך.

ימי הפורים^ט המה ימי רצון שהקדוש ברוך הוא משלים רצון כל אחד מישראל למלאות משאלותיו... גזר מלכו של עולם... להשלים רצון כל אחד מישראל לטובה.

לפי מה דקיימא לן בפורים^י כל הפושט יד נותנין לו, ואין הפירוש דוקא על הצדקה, אלא כל שפושט ופורש כפיו לפניו יתברך, ומבקש שיהיה לו חלק בתורה או בעבודתו יתברך שמו, או בשאר ענינים, הקדוש ברוך הוא ממלא מבוקשו... שאז היא עת רצון לפעול שיהיה לו גם כן חלק בתורה ובעבודה.

ובימי הפורים תוכל לפעול^{יא} גם מה שאינו בהכרח כל כך, ולכך תרעין פתוחין בפורים, כל הפושט יד נותנים לו אף שאינו צריך כו', כמו כן מלמעלה נותנים להמתפלל ושואל אף שאינו צריך.

וקבלנו שבימי הפורים^{יב} יוכל לעלות נשמה קטנה להיכל של צדיק מופלא בלי שום מעכב, וכן עולין כל התפלות לכתר בלי עיכוב.

בזה היום של פורים כאשר נקבע בלב ישראל שכל רצונם לא יהיה רק רצון ה', ממילא כל מה שישראל מבקשים הוא

(ט) אמרי נועם, חלק ג' דיבור המתחיל אמרו, דף ס"ה ע"ד.
(י) מלבוש לשבת ויום טוב, דיבור המתחיל והיה, דף ס"ו ע"ד.

(יא) מעגלי צדקה, דיבור המתחיל בגמי, דף קי"ט ע"ד.
(יב) נדבת פי, מותר שקלים, דף ח' ע"א.

שכר פרשת ויקרא - פרק כ"ג ועונש פג

רק רצון ה', ואינו נחשב למותרות כלל.. ונותן להם כל הטובות... שבזה היום יתן השם יתברך כל הטובות לישראל ולא יהיה נחשבים כלל למותרות.^א

וזהו שעתה בפורים^ב כל אחד ואחד מישראל מה שהוא מתפלל ומבקש אפילו ביחידות, תפלתו ובקשתו באה לפני המלך מלכו של עולם ומתמלא מבוקשו... ועוד נשמעים היום... שאף מי שנתפס חס ושלום במחשבת פיגול, יתעורר היום בתשובה וישוב מחשבתו וגו'.

כל סטרא אחרא ביום רצון הזה^ג נבעתים ודואגים על עצמן, על כן יוכל כל אחד לבקש ולזכות כל טוב... כן בפורים יש סיוע ממרדכי ואסתר, כמאז דברי צומות וזעקתם, נתקבל אז עם כל תפלת ישראל שיעתירו בימי פורים שהוא עת רצון.

הסבא קדישא הרבי מרדכי מלעכוויטש זכרונו לברכה אמר פעם בפורים, כל הפושט יד נותנים לו^ד, ועל כן כל מי שרוצה לבקש ממנו איזה דבר, יבקש עכשיו^ה.

והימים האלה נזכרים ונעשים שבימים האלו אנו נזכרים לפניו יתברך לטוב ונעשים כל משאלותינו^ו.

כי ימים האלה יש להם סגולה, תיכף כשמזכירים דבר טוב על ישראל, תיכף נעשה כך^ז.

יג) סוד ישרים, אות י', דף כ' ע"ב.

יד) פלא יועץ, בדיבור המתחיל בעזרת השם יתברך, דף צ"ד ע"ב.

טו) שפתי צדיק, אות ל"ט, דף קס"א ע"ב.

טז) ירושלמי מגילה פרק א' הלכה ד'.

יז) תורת אבות, אות ע', דף ע"ו.

יח) תורת אמת, זכור שנת תר"ל דיבור המתחיל בימים, דף

ע"ג ע"ד.

אמר זקניי (בעל חידושי הרי"ם) מורי ורבי זכרונו לברכה בפורים יש כל כך עת רצון שכל איש ישראל יכול לפעול אין שיעור.²

דרושים הם הימים הללו בזמן הזה לכל חפציהם של ישראל, שהקדוש ברוך הוא מאיר לנו מאותו האור שהיה אז בימי הפורים, וכל אשר יבקשו ישראל מהשם יתברך תתקבל תפלתם, אמון כן יהי רצון.^{3א}

שמעתי בשם הרב רבי יוסף דוד^{2ב} בן לאותו צדיק רבי הירש ליב מאליק, שפעם אחת היה בימי הפורים אצל הרב הקדוש מורנו הרב אברהם יהושע העשיל מאפטא, ואמר רבי יוסף דוד להרב הקדוש, הושיעה אדוני היום לתשובה שלימה, כי ביום הזה כל הפושט יד נותנין לו, והרב הקדוש נענע לו בראשו.

כל איש^{2ב} משכיל ישים אל לבו, היות בית המן ניתן לאסתר ונהפוך הוא אשר ישלטו היהודים המה בשונאיהם, ובכל פורים מתעורר רשימו מזה, ואז בכח כל איש ישראל לאמור למלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא (דרך אמירה וציווי כענין הצדיקים גוזרים על הקדוש ברוך הוא והוא עושה) לתלות את המן ולמחות את שמו מתוך לבו של עצמו על כל פנים. אך האמירה צריכה להיות לא מהשפה ולחוץ אלא בכל אות נפשו, ובאותו חשק ורצון נמרץ שהיה אז להמן לתלות את מרדכי, ואז בודאי אמירתו תעשה פירות, וזהו שאמרו חסידי קדמאי שבפורים יכול כל איש להושע ולהתברר.

(ט) תורת חיים פרשת תשא, ובצמח צדיק, אדר דיבור המתחיל בגמרא.

(כ) שפתי צדיק, אות נ"ג, דף קס"ד ע"ב.

(כא) דברי יחזקאל, דף ל"א ע"א.

(כב) אילה שלוחה, דף קל"ג.

(כג) שם משמואל תרע"ז.

וכל מי שצריך רחמים על איזה דבר שהוא צריך להתפלל יקח פנאי לעצמו ביום התענית אסתר ולומר תחלה מזמור כ"ב בספר תהלים למנצח על אילת השחר ודרשו חכמינו זכרונם לברכה דאסתר היתה נקראת אילת השחר. ואחר כך ישפוך שיחו לפני ה' ולבקש בקשתו ויזכור זכות מרדכי ואסתר אשר בזכותם יעתר לו הקדוש ברוך הוא ויפתח לו שערי רחמים ותקובל תפילתו ברצון¹⁷.

מקובל מפי גדולי צדיקים ומתלמידי הבעל שם טוב, דסגולה בפורים להשכים בבוקר ולהרבות בתפלה ובבקשה לפני השם יתברך על כל דבר הן על בני חיי ומזוני, והן על שאר דברים, ועל כל קרוביו וכל ישראל וכעין יום כפורים שהוא יום תפלה כך פורים הוא יום עת רצון מאוד. וכן העולמות המה בשמחה וברצון, ועל זה איתא¹⁸ אין מדקדקין בדבר ובמעות פורים (עיין שם) אלא כל הפושט יד נותנים לו¹⁹, ועוד כל השותה בפורים כאלו התענה משבת לשבת. והשותה בפורים סגולה להמתקת הדינים ונקרעים כל המסכים המבדילים²⁰.

איתא בתיקונים פורים אתקריאת על שם יום כפורים עיין שם, וזהו יום כפורים שיום כפור הוא יום כפורים... ומרדכי ואסתר פעלו שביום פורים לא יהיה שום קטרוג על ישראל כמו ביום כפורים... שהודיע להם את גודל חשיבות של ימי פורים שבימי פורים אין שום שטן ופגע רע, כמו ביום כפורים על ידי השעיר ועל כן ראו לקיים את ימי הפורים לדורות²¹.

(כד) קב הישר פרק צ"ז אות ד'.

(כה) בבא מציעא ע"ח.

(כו) שולחן ערוך אורח חיים (סימן תרצ"ד סעיף ג').

(כז) ספר סגולת ישראל פרק ס"ו.

(כח) מאור ושמש רמזי פורים.

לרבי מאיר מטעפליק היה לו מקורב אחד איש כפרי ונחשב גם כן מאנשי שלומינו והיה המנהג בטעפליק להתקבץ בפורים אצל רבי מאיר ושם אכלו אצלו סעודת פורים והיה מנהגו שבשעה שתיים אחר חצות היום כבר סגר החלונות והלאדין והדליק נרות הרבה ותיכף התחילו סעודת פורים בשמחה רבה, פעם בשנה אחת היה בין הבאים גם האיש כפרי הנזכר לעיל וראה רבי מאיר איך שכל אנשי שלומינו שמחים מאד והוא האיש כפרי יושב מן הצד ועצב מאד ושאל אותו מה זאת למה אינך שמח? הלא היום פורים ומצוה רבה לשמוח, והשיב לו הכפרי איי וואס טוט מען אז מען האט א צביה אויפן קאפ (כי היה לו כמה בנות להשיאן והבכורה היה שמה צביה ולא היתה לו אפילו פרוטה לצורך נשואין) והשיב לו רבי מאיר אם כל כך רע לך לקחת לעצמך עצה להיות במרה שחורה? הלא אנחנו קבלנו מרבינו זכרונו לברכה אז עס איז שוין גאר שלעכט שרייט מען און מען שרייט צו השם יתברך צרות לבבי הרחיבו ממצוקותי הוציאני, ולקח אותו רב מאיר בידו והלך עמו בעיגול הריקוד כי היו כולם מבוססים ולא ידעו בין ארור המן לברוך מרדכי והתחיל רבי מאיר לצעוק אל הכפרי "**אם מאוד רע צועקים כך**" [אז עס איז גאר שלעכט שרייט מען אט אזוי], והתחיל לצעוק צרות לבבי הרחיבו ממצוקותי הוציאני, והכפרי צעק אחריו וכן בכל פעם כשרבי מאיר צועק "**אם מאוד רע צועקים כך**" [אז עס איז גאר שלעכט שרייט מען אט אזוי] וכו', והוא צעק אחריו בבכיות עצומות ובשמחה רבה עד שניחר גרונו.

אחר פורים הזדמן שאחד מאנשי שלומינו נסע לדרכו והוכרח לשבות בהכפר אצל הכפרי ושרתה אותו בתו הבכירה של הכפרי וישרה בעיניו ואמר להאיש הכפרי היות שיש לי בן בגיל כזה אולי נשתדך יחד ענה לו הכפרי אני מוכרח לשאול על זה מרבי ושאל לו האורח מאנשי שלומינו מי הוא

רבך והשיב רבי מאיר טעפליקער הוא קירב אותו אל דעת רבינו זכרונו לברכה, ענה לו האורח רבי מאיר בוודאי יסכים, ונסע הכפרי ושאל את רבי מאיר והסכים ונעשה שידוך ביניהם. אז ראו עין בעין מה שקדושת פורים פועלת ובפרט תפלות ובכיות של שמחה^ט.

סיפור מהרב הקדוש רבי נפתלי הגדול זכרונו לברכה בעל סמיכות חכמים^ל, שפעם אחת בפורים שלח אליו המלך בעירו שיתפלל בעדו על ענין גדול שהיה זקוק לישועה, והרב הקדוש אכל ושתה הרבה בשמחה יתירה כראוי לפורים, ונתקבלה תפלתו והיתה הישועה, שלח המלך לחקור למעשיו, ואחרי שבאו אליו שלוחיו, וסיפרו לו שאכל ושתה הרבה ושמח מאד, שיגר אחריו, ושאלו על זה ואמר, אני יודע ומאמין שהישועה היתה לי בזכות תפלתך למעני, אבל הנהגתך היא פליאה בעיני, והשיבו הרב הקדוש, ביום זה פורים רצון ה' שנהיה שרויים בשמחה גדולה ונאכל ונשתה, וכאשר אנו מקיימים ועושים רצונו יתברך, עושה גם הוא רצוננו, וממלא כל מה שאנו מבקשים^{לא}.

(ט) מקור השמחה ש"ס אות מו.

(ל) נוסח אחר מהרב הקדוש רבי אלעזר רוקח זכרונו לברכה מאמסטערדאם.

(לא) דברי שמואל (סלאנים, דף ק"ל ע"ב).

הרוצה לחזור בתשובה - או להחזיר אחרים בתשובה יאמר תפלה זו ארבעים יום רצופים בסוף ברכת השיבנו אבינו:

יְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ ה' אֱלֹהֵינוּ וְאַלְקֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁתַּחַתּוֹר חֲתִירָה מִתַּחַת כֶּסֶא כְבוֹדְךָ לְהַחְזִיר בְּתִשׁוּבָה שְׁלִימָה כָּל פֹּשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל וּבְכֻלָּם תַּחְזִירֵנִי וְאֵת [פְּלוּנִי בֶן פְּלוּנִי] בְּתִשׁוּבָה לְפָנֶיךָ, כִּי יִמְיִנְךָ פְּשׁוּטָה לְקַבֵּל שְׁבִים, בְּרוּךְ אַתָּה ה' הַרוֹצֵה בְּתִשׁוּבָה.

מזרא מקדש

לרבים השואלים לספר להם מעשה נורא שראיתי ושמעתי וזהו העובדא: בימי השואה בחורף שנת תש"ד כשהייתי ביחד עם חבורת אנשים ליד תחנת הרכבת בעיר ראחוב, נגשה אלינו אשה אחת אלמונית ואמרה לנו: יהודים אתם יודעים למה אתם סובלים כל כך הרבה? מפני שאתם מדברים שיחות חולין באמצע התפלה ואתם מסדרים כל עסקיכם בבית הכנסת. עד כאן היו דבריה ובתוך שניות ספורות נעלמה ואף אחד לא ידע מי היא ומאין באה ולהיכן הלכה.

חתמתי שמי במוצאי שבת קודש פרשת וישב כ"ד כסלו שנת חמשת אלפים תשל"ה לבריאת העולם.
 יהודה חיים נויץ רחוב ברסלב 19 - בני-ברק